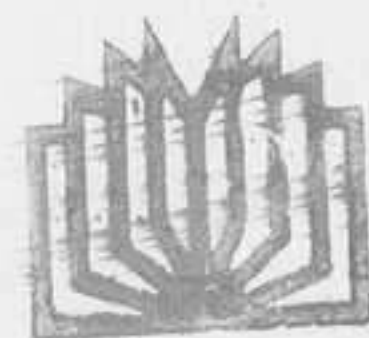

SM/R-224

BUTLLETÍ OFICIAL DEL BISBAT DE MENORCA

BIBLIOTECA
PÚBLICA MAÓ

AGOST-SETEMBRE-OCTUBRE 1995 Núm. 4

Butlletí Oficial del Bisbat de Menorca

Agost-Setembre-October 1995
Imprimeix: Editorial Menorca, S.A.

Núm. 4
Dipòsit Legal: MH-283/1992

SUMARI

SECCIÓ OFICIAL..... 231

SANTA SEU

- Congregació per la Doctrina de la Fe.-
Sobre la tutela del derecho a la vida
- Congregació per la Doctrina de la Fe.-
Algunes particularitats sobre la matèria i la comunió eucarístiques
- Congregació del Culte Diví i Disciplina dels Sagraments.-
Sobre la Fiesta de la Inmaculada en 1996

PRELAT

- Homilia de la Festa de la Mare de Déu de Gràcia (8-IX-1995)
- Homilia de l'ordenació de diaca de Jaume Ametller (9-IX-1995)
- Homilia del Curset de Catequesi (8-X-1995)
- Homilia en les Bodes d'Or de Professió Religiosa de
Sor Mª Gràcia Victory (18-X-1995)
- Comunicació sobre l'Assemblea Diocesana
- Comunicació sobre la IV Conferència Mundial sobre les Dones
- Comunicació sobre la situació del Seminari
- Comunicació sobre el Domund 1995
- Carta als preveres sobre el Seminari
- Carta invitant els preveres a unencontre amb Mons. Elías Yanes
- Carta convocant eleccions per arxiprestos i pel Consell Presbiteral

VICARIA GENERAL

- Comunicació als preveres sobre la presentació de l'Assemblea Diocesana
- Formació permanent, recesos i trobades de preveres 1995-96
- Calendari Diocesà 1995-96

VICARIA JUDICIAL

- Memoria del curso 1994-95

SECRETARIA GENERAL

- Ordenació
- Confirmacions
- In Pace Christi: Josep Bosch Moll, salesià

ORGANISMES DIOCESANS

- Consell Pastoral Diocesà
  - Convocatòria del Ple (21-X-1995)
  - Treball de la Comissió Permanent
  - Calendari Assemblea Diocesana
- Consell Diocesà d'Economia
  - Convocatòria de reunió

- Caritas Diocesana
  - Pla d'accions socials 1995
- Delegació de Catequesi
  - Curset per a Catequistes

SECCIÓ INFORMATIVA..... 276

- Activitats del Sr. Bisbe
- Crònica Diocesana
  - Curset de catequesi
  - Conferència de Mons. Elías Yanes
  - Envejecer en la alabanza
  - Xavier Martín publica la història de l'església des Castell

SECCIÓ DOCUMENTAL..... 282

- Mensaje del Santo Padre para la Jornada Mundial de las Misiones
- Nunciatura Apostólica en España. Despedida
- Sobre la Insumisión. Nota de la Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española
- Nota del Secretariado de la Comisión Episcopal de Seminarios y Universidades sobre titulaciones de ciencias eclesiásticas
- Orientaciones de la Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis para la formación religiosa en los centros católicos
- Nota de la Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis sobre la enseñanza de la religión y moral católica en la escuela
- Comisión Episcopal de Migraciones.-
Mensaje para el Día de las Migraciones

SECCIÓ OFICIAL

SANTA SEU

SOBRE LA TUTELA DEL DERECHO A LA VIDA

CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI

Prot. N. 46/87-00652

00120 Città del Vaticano, Palazzo del S. Ufficio

9 de junio de 1995

Eminencia/Excelencia:

A lo largo de los últimos decenios muchos países han legalizado el aborto con diversas modalidades o a determinadas condiciones. Frente a este fenómeno la Iglesia, que ha condenado siempre el aborto como pecado gravísimo contra el derecho que tiene todo hombre a la vida, reitera con firmeza que la vida humana debe ser tutelada y favorecida desde la concepción, así como en las diversas etapas de su desarrollo.

A pesar de tantas loables iniciativas en favor de la vida por parte de la Santa Sede, de Obispos, sacerdotes, religiosos y fieles laicos, el aborto continúa difundándose cada vez más, incluso en países con población mayoritariamente católica. De aquí la necesidad de contrastar con mayor empeño la mentalidad abortista y de ofrecer una ayuda más adecuada y eficaz a las personas que se encuentran en situaciones difíciles.

Esta necesidad ha sido reafirmada en la reciente encíclica *Evangelium vitae* de Juan Pablo II, fruto de la colaboración del episcopado de todo el mundo. Ella, en efecto, constituye «una confirmación precisa y firme del valor de la vida humana y de su carácter inviolable, y, al mismo tiempo, una acuciante llamada a todos y a cada uno, en nombre de Dios: respeta, defiende, ama y sirve a la vida, a toda vida humana ¡Sólo siguiendo este camino encontrarás justicia, desarrollo, libertad verdadera, paz y felicidad!» (n. 5).

Con el fin de concretar esa llamada, esta Congregación, con aprobación del Santo Padre, aconseja vivamente que la Presidencia de esa Conferencia Episcopal estimule a todas las diócesis para que instituyan, si todavía no existe, y de todas maneras favorezcan una red de consultores matrimoniales y familiares, con el objeto de promover una recta formación fundada en el amor y en el respeto incondicional a la vida. De esta manera la Iglesia podrá cumplir más fielmente su deber de defender toda vida humana desde su concepción y ofrecer a las mujeres que se encuentran en situaciones conflictivas una ayuda personal, conforme a la ley de Dios, que siempre disuade del aborto procurado. «Estar al servicio de la vida no es para nosotros una vanagloria, sino un deber, que nace de la conciencia de ser el pueblo adquirido por Dios para anunciar sus alabanzas (cf. 1 P 2,9). En nuestro camino nos guía y sostiene la ley del amor: el amor cuya fuente y modelo es el Hijo

de Dios hecho hombre, que «muriendo ha dado la vida al mundo» (Evangelium vitae, n. 79).

Este Dicasterio quisiera conocer cómo piensa realizar dicha propuesta esa Conferencia Episcopal y ser informado acerca de la situación efectiva que se encuentra en esa Nación en relación con el grave problema del aborto y sobre las diversas iniciativas que han llevado a cabo para contrarrestar la difusión.

Unios en el empeño colegial de tutelar y promover la vida, aprovecho la ocasión para reiterarle mis sentimientos de estima en el Señor.

Joseph Card. Ratzinger

A.B.

ALGUNES PARTICULARITATS SOBRE LA MATÈRIA I LA COMUNIÓ EUCARÍSTIQUES

CONGREGACIÓ PER A LA DOCTRINA DE LA FE

Prot. N. 89/78

19 de juny de 1995

*A tots els Presidents
de les Conferències Episcopals*

Eminència/Excel·lència,

Aquesta Congregació ha seguit atentament durant els darrers anys el tractament i l'evolució del problema que presenta, com a matèria eucarística, l'ús del pa confegit amb poca quantitat de gluten i l'ús del most.

Després d'un acuradíssim estudi, en el qual han col·laborat algunes Conferències Episcopals particularment interessades, la sessió ordinària del Dicasteri del 22 de juny de 1994 va prendre algunes resolucions pel que fa a aquest assumpte.

Em plau, doncs, comunicar-li la normativa emesa sobre aquesta qüestió.

I. En relació al permís d'usar pa confegit amb poca quantitat de gluten

A. Els Ordinaris poden concedir aquest permís als sacerdots i als laics que pateixin de celiàquia i que hagin presentat el corresponent certificat mèdic.

B. Les condicions per a la validesa de la matèria són les següents:

1. Les hòsties especials «quibus gluten ablatum est» són matèria invàlida per al sagrament;
2. són, però, matèria vàlida si en elles es troba la quantitat de gluten suficient per aconseguir la planificació, si no s'hi han afegit matèries estranyes i si el procediment emprat per a la seva confecció no altera la substància del pa.

II. En relació al permís d'usar most

- A. La solució preferible continua essent la comunió «per intinció» o, en la concelebració, sota la sola espècie del pa.
- B. Els Ordinaris poden concedir el permís per a l'ús del most als sacerdots afectats d'alcoholisme o d'una altra malaltia que els impedeixi de prendre alcohol, àdhuc en mínima quantitat, i que hagin presentat el corresponent certificat mèdic.
- C. Per «most» s'entén el suc del raïm, recent o conservat, del qual s'ha evitat la fermentació (per congelació o per un altre mètode que no alteri la seva naturalesa).
- D. Per als qui frueixin del permís per a l'ús del most, resta ferma, de manera general, la prohibició de presidir la santa missa concelebrada. No obstant això, poden donar-se excepcions: en el cas d'un bisbe o superior general, o bé, amb permís de l'Ordinari, en l'aniversari de la pròpia ordenació sacerdotal i en altres ocasions semblants. En aquests casos, el que presideix l'Eucaristia sumirà sota l'espècie del most, mentre que per als altres concelebrants es prepararà un calze amb el vi habitual.
- E. Si en casos raríssims hi ha laics que ho demanin, aleshores caldrà recórrer a la Santa Seu.

III. Normes comunes

- A. L'Ordinari ha de verificar si la matèria usada respon a les disposicions exposades més amunt.
- B. S'entén que el permís que pugui ser concedit resta en ferm només mentre roman la condició que havia estat causa de la petició.
- C. Cal evitar l'escàndol.
- D. Els candidats al sacerdoci que pateixin de celiaquia, d'alcoholisme o de malalties semblants, atès que la celebració eucarística és el centre de la vida sacerdotal, no poden ser admesos als ordres sagrats.
- E. Atès que ja han estat resoltes les qüestions doctrinals sobre aquest assumpte, la competència disciplinar sobre aquesta matèria passa a la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sacraments.
- F. Les Conferències Episcopals interessades informaran cada dos anys l'esmentada Congregació sobre l'aplicació d'aquestes normes.

Aprofito de grat aquesta circumstància per expressar-li la meva estima.

Seu afectíssim en Crist,

† **Joseph Card. Ratzinger, Prefecte**

SOBRE LA FIESTA DE LA INMACULADA EN 1996

CONGREGATIO DE CULTU DIVINO
ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM

Prot. 1.290/95/L

Roma, 21 de junio de 1995

Excelencia Reverendísima:

Este Dicasterio ha recibido su carta en la que solicita poder celebrar la solemnidad de la Inmaculada Concepción el día 8 de diciembre del próximo año 1996, a pesar de ser el segundo domingo de Adviento, domingo privilegiado como establece el n. 5 de las Normas universales sobre el Año litúrgico y sobre el Calendario.

Esta Congregación, teniendo en cuenta que la solemnidad de la Inmaculada Concepción es de precepto y en atención a la tradición de esta fiesta en España, considera oportuno acceder a la solicitud presentada, dispensando para el año 1996 de la observancia de las normas litúrgicas que imponen su traslado al lunes siguiente, día 9 de diciembre.

Sin embargo, rogamos encarecidamente, para no perder el sentido del domingo segundo de Adviento, que se observe lo siguiente:

- a) La segunda lectura de la Misa sea del segundo domingo de Adviento;
- b) En la homilia se haga mención del Adviento, y
- c) En la oración de los fieles se haga al menos una petición con el sentido del Adviento y se concluya con la oración colecta del segundo domingo de Adviento.

Aprovecho la ocasión para saludar atentamente a su Excelencia y reiterarle mi estima y consideración. Dev.mo in Domino,

Geraldo M. Agnelo
Arzobispo Secretario

C. Nicolosi
Subsecretario

PRELAT

HOMILIA PER A LA FESTA DE LA MARE DE DÉU DE GRÀCIA (8-IX-1995)

Avui ens hem reunit per celebrar la festa de la nostra Patrona, la Verge de Gràcia, que venerem amb una devoció sincera i profunda, una devoció sentida i expressada fervorosament. Però la devoció a la nostra Patrona no pot contentar-se en ser una devoció emotiva i sensible, sinó que, tal com ho vol l'Església, aquesta

devoció que procedeix de la nostra fe, ha de reflectir-se en els nostres comportaments i en les nostres vides. Una autèntica devoció a la Santíssima Verge ha d'impulsar-nos a ser més autèntics i vertaders deixebles de Crist. Aquesta és la voluntat de Maria, la nostra Mare. L'Evangelí conserva molt poques paraules d'Ella; però les que pronuncià a Canà de Galilea revesteixen per a tots nosaltres un valor programàtic: «Feu el que Ell us digui». La vertadera devoció a Maria ens porta sempre a fer el que Jesús ens diu. I avui, Jesús, entre moltes altres coses, ens diu que siguem solidaris amb els nostres germans més pobres.

Jo avui voldria, en aquesta celebració, destacar una dimensió de la vida cristiana, que ens havíem proposat impulsar com un objectiu de la celebració del II Centenari de la Restauració de la Diòcesi: l'objectiu de cultivar la dimensió social de la nostra fe, recolzant especialment l'acció que desenvolupa Caritas Diocesana amb la «Fundació Mestral». Volíem que la celebració del II Centenari es traduís també en el suport a una obra concreta de solidaritat i d'ajuda als marginats.

La Verge Maria visqué aquesta solidaritat. Associada a Crist, com a mare i com a deixeblla perfecta, Maria viu en sintonia amb el seu Fill, cooperant a la seva obra salvífica i fent seves les paraules que escolta d'Ell. Com a deixeblla, viu l'estil de vida que anomenem evangèlic, perquè reflexa els valors del Regne. En aquest sentit, la Mare de Jesús el Servent, apareix ella mateixa com a servidora i solidària del bé dels germans. Si Jesús ha vingut a servir i a donar la seva vida perquè els homes visquem plenament, ella es defineix com la serventa del Senyor, disposada a oferir-se perquè Déu realitzi les seves meravelles.

Associada al misteri de l'Església, Maria és Mare i model dels creients, model en la fe i en l'amor servicial. Maria, tan bon punt ha rebut la notícia de la maternitat de la seva cosina, es posa en camí de pressa, per servir-la. En aquesta actitud de posar-se en camí per servir, Maria és model de l'Església, que ha de prolongar, en cada època de la història, la missió del seu Senyor, com a servidora de tots els homes i de tot l'home, com la comunitat que ha rebut el manament nou de l'amor, el manament d'estimar-nos tal com Ell ens estimà: manament pronunciat el dia de l'últim sopar després de rentar els peus als seus deixebles, moment en què el Mestre i Senyor, realitzant aquest servei propi d'esclaus, ens deixà una pauta de comportament molt clara «perquè el que jo he fet amb vosaltres, també vosaltres ho feu» (Jn 13,15).

Maria es posà en camí per a servir després d'haver rebut l'anunci de l'àngel, que la saluda com la «plena de gràcia». Es posa en camí essent portadora de Crist fet home en el seu si i, en trobar-se amb Elisabet a la qual va a ajudar, explota en alegria i proclama la grandesa, la bondat i la misericòrdia de Déu que posa la seva mirada en l'humil per enaltir-lo.

L'actitud servicial de Maria brolla d'una profunda experiència del Déu de la misericòrdia que omple de béns les seves criatures. Brolla del do de Déu, del Déu que estima primer. «En això hem conegut l'amor de Déu: en què Ell ens ha donat el seu propi Fill» (1 Jn 4,19). La conclusió de Joan davant aquesta afirmació és

clara: «Si Déu ens ha estimat així, també nosaltres hem d'estimar-nos de la mateixa manera» (1 Jn 4,11). Aquesta és la força i el secret de la caritat cristiana: no és servei que respongui a un simple i fret «deure»; és participació en el mateix amor de Déu, que ha estat vessat «en els nostres cors per l'Esperit que ens ha estat donat». El cristià té sempre consciència -com Maria- d'haver rebut molt més del que pot donar. El cristià és un pobre que ha estat tan generosament enriquit que no pot fer altra cosa que compartir gratuïtament el que li ha estat donat. Per això el servei cristià va sempre acompanyat de l'alegria. Sant Pau diu: «Déu estima el qui dóna amb alegria» (2 Cor 9,7). Per això, l'amor expressat en el servei és, al mateix temps, un acte de reconeixement del domini de Déu sobre totes les coses i de la seva manifestació com a Pare i el reconeixement de la dignitat de tot home, creat a imatge i semblança seva. Recordem aquí l'afirmació del Papa Joan Pau II: «L'Església, acudint al cor de Maria, a la profunditat de la seva fe, expressada en les paraules del «Magnificat», renova cada vegada millor en ella mateixa la consciència de que no es pot separar la veritat sobre Déu que salva, sobre Déu que és font de tot do, de la manifestació del seu amor preferencial pels pobres i humils, que, cantat en el Magnificat, es troba després expressat en les paraules i obres de Jesús» (RM 27).

L'amor preferencial de Jesús pels pobres i els humils, expressat en les pàgines de l'Evangeli, ha de ser per a tots nosaltres, els seus deixebles, una actitud permanent si volem portar amb dignitat el nom de cristians. Aquesta afirmació no pot estranyar ningú. Tots sabem que, així com en una família la sollicitud paterna o materna es dirigeix especialment en favor del petit, del feble i del malalt, així també Jesús, que és la manifestació de la misericòrdia del Pare, ha vingut a curar els cors desfets, anunciar la llibertat als captius i a cercar i salvar el que estava perdut, i s'ha aturat, com el bon samarità de la paràbola, al costat de l'home ferit i maltractat... L'Església, nosaltres, hem de fer present en el nostre món aquesta mateixa actitud de Crist, manifestació de la misericòrdia del Pare, cantada per Maria en el Magnificat.

Estimats germans i germanes, hem de posar-nos en camí, apressa, per servir. Això ha de representar per tots nosaltres una crida a col·locar, com objectiu prioritari de la nostra acció pastoral, el servei als pobres. D'aquí la nostra opció o amor preferencial pels pobres, de la qual diu el Papa en l'encíclica «Sollicitudo Rei Socialis» que és una opció o una forma especial de primacia en l'exercici de la caritat cristiana, de la qual en dóna testimoni tota la tradició de l'Església» (SRS 42). Ho demana la mateixa naturalesa de l'evangelització, perquè l'anunci de l'Evangeli inclou algun signe de que Déu efectivament s'apropa als homes per a la seva salvació integral. Ho demana també el sofriment de tants germans nostres, perquè la societat moderna segrega marginació i sofriment que, després, amb freqüència, ignora i oblida. Ho demanen els nous pobres de la societat moderna: vells solitaris, malalts terminals, fiets sense família, mares abandonades, delinqüents, drogadictes, alcohòlics i molts altres... Ho necessiten especialment les famílies

desestructurades, desgraciadament cada cop més nombroses (Cfr. TDV 59). Jo voldria exhortar-vos als qui ja treballeu en Caritas o en alguna altra organització altruïsta a que continueu amb ànim renovat el vostre servei i que us preocupeu de difondre en les parròquies, grups i moviments, aquesta sensibilitat pel servei dels nostres germans més pobres. No n'hi ha prou que vosaltres us preocupeu i treballeu per ells; han de ser tots els membres de l'Església els qui sentin aquesta preocupació i aquest amor preferencial pels pobres. Perquè només des d'aquesta consciència augmentarà la nostra capacitat de compartir i serem més solidaris. Treballem units. Per un millor servei als nostres germans més necessitats és necessària la coordinació dels esforços. I això no sols per obtenir una major eficàcia, sinó perquè el nostre servei sigui també expressió de la nostra comunió eclesial. El treball en favor dels pobres és sagrat perquè en ells servim el mateix Crist i no podem permetre que resti frenat o enterbolit per personalismes i protagonismes.

Germanes i germans, com ens exhorta Sant Pau, «no ens cansem de fer el bé (Gal 6,9-10). La tasca amb el món de la marginació és dura i molt sovint ingrata. De vegades sembla que els problemes ens depassen i sentiu la desproporció entre les necessitats i els recursos. Altres cops experimenten la incomprensió o la ingratitud. Cal tractar situacions difícils de resoldre per la seva complexitat i cal apropar-se a persones molt marcades pel sofriment i la manca d'afecte, la qual cosa suposa un gran esforç per la comunicació. Recordem, com ens diu Sant Pau, que «l'amor és pacient... tot ho excusa... tot ho soporta» (Cfr. 2 Cor 13). Quan experimentem resultats pobres després de grans esforços, seguim imitant el Senyor Jesús, crucificat, que ens va manifestar el seu amor apropant-se a nosaltres, fent-se solidari amb la humanitat. Ell va venir a servir i a donar la seva vida per nosaltres. Si nosaltres volem permanèixer en ell «hem de viure com ell va viure» (1 Jn 2,6).

Anem a continuar la celebració de l'Eucaristia. El pa que partim és comunió amb el cos de Crist, cos lliurat a la mort per amor, fins a l'extrem. La comunitat cristiana, nosaltres, quan celebrem la Cena del Senyor hem de ser empesos, per aquest moviment d'amor, de donació i de servei generós als demés.

Que, instruïts per l'exemple de Maria «esclava del Senyor» i «mare de tots els homes», i alimentats pel pa de vida, esdevinguem el que tantes vegades va evocar el Concili Vaticà II: «una Església en servei».

HOMILIA DE L'ORDENACIÓ DE DIACA DE JAUME AMETLLER (9-IX-1995)

Es llegeix en el Llibre dels Fets dels Apòstols com s'esdevingué la institució del diaconat. Tanmateix la versió litúrgica castellana no respon al text grec original. El text litúrgic diu així: «No nos parece bien descuidar la Palabra de Dios para ocuparnos de la administración». Dóna la impressió que els apòstols cercaven «admi-

nistratius». En realitat el text original diu: No està bé que nosaltres deixem la paraula de Déu per dedicar-nos a distribuir almoines a les taules». Amb aquesta expressió –distribuir almoines a les taules–, Sant Lluç es refereix a l'atenció que es donava en l'Església primitiva als pobres, i especialment a les viudes, oferint-los-hi el necessari per a subsistir: almoines i aliments. A l'Orient, la dona que perdia el marit, quedava amb freqüència en una situació d'extrema pobresa. D'ací que la legislació de Moisès ordenés l'atenció a les viudes com un deure de caritat. Aquestes, junt amb els orfes i els estrangers, formaven el grup de gent a favor de la qual intercedien els profetes. I el mateix Déu d'Israel, entre els seus molts títols, era anomenat «pare d'orfes i defensor de les viudes» (Sal 68,6).

El diaconat apareix, doncs, a l'Església com institució al servei dels pobres. Els apòstols, en no poder atendre les necessitats que exigia el servir a les taules, elegixen els diaques. El diaca és per tant un servidor dels pobres. Dels d'abans i dels d'ara. A la llista dels orfes, viudes i estrangers, avui s'hi afegeixen noves categories: famolencs, aturats, marginats, ancians, malalts, drogadictes, presos, emigrants, sidòtics... Els pobres: aquest és el servei al que et dedica l'Església, seguint l'exemple dels apòstols. Cumpleix-lo amb fidelitat; lliura't-hi com a testimoni de Crist, que es feu pobre, Servent de Déu i dels homes; com a testimoni de l'Església, llar oberta a tots els qui sofreixen el desamor del món, llar que acull i protegeix els seus fills més necessitats.

L'Església et crida, a més, al servei de la paraula i de l'altar. La teva caritat amb els pobres ha d'estar il·luminada per la paraula de Déu i sostinguda per l'Eucaristia: així serà gest eloqüent i expressió de l'amor de Crist.

Durant l'etapa de vida religiosa has servit la Paraula de Déu de moltes i variades maneres: catequesi, ensenyament, formació... Ara la serviràs d'una manera qualificada des del servei a l'Evangelí en la predicació. Per això et serà lliurat el llibre de l'Evangelí i et diré: «Rep l'Evangelí de Crist, del qual has estat fet missatger; i creu el que llegeixes, ensenya el que creus i practica el que ensenyis». El nostre món està necessitat de testimonis de la paraula de Déu, que l'ensenyin fent-la vida. Aquest és el millor argument perquè el món cregui: el testimoni de la vida cristiana. Així ho deia clarament Sant Joan Crisòstom: «fins i tot no seria necessari exposar la doctrina si la nostra vida fos esclatant, ni seria necessari recórrer a paraules si les nostres obres donessin un tal testimoni. Ja no hauria cap pagà si ens comportéssim com a vertaders cristians» (Sant Joan Crisòstom, In Epist. I ad Tim. Homilia X, 3). Proclama la Paraula però sobretot viu-la.

Cerca el teu suport en l'altar i en la pregària. L'altar ha de començar a ser per a tu referència essencial. L'altar és Crist. Serviràs a Crist servint a altar i els misteris que s'hi celebren: per baptisme regeneraràs els catecúmens; pel matrimoni santificaràs l'amor dels esposos; pel viàtic, cosolaràs els qui passen d'aquest món al Pare; per l'Eucaristia nodriràs els qui cerquen ser forts. El servei al Cos i a la Sang de Crist, al costat dels preveres i del bisbe, et farà servir de cor els homes fins a vessar la teva vida. De l'Eucaristia brolla la vida i amb ella tots els ministeris i ser-

veis. Per això Jesús identifica en l'evangeli el seu gest de donar la vida –la seva acció pasqual– amb la seva voluntat i vocació de servir: «El Fill de l'home no ha vingut perquè el serveixin, sinó per a donar la seva vida com a rescat per molts». Així tu: si vols ser gran als ulls de Déu, fes-te el servidor de tots.

Prega amb insistència. La pregària forma part del teu ministeri. Es l'actitud del qui serveix el seu poble en la presència del Senyor. L'actitud d'Esteve, el diaca protomàrtir, que fins i tot en el moment de la seva mort pregava pels seus perseguidors seguint l'exemple del seu Mestre. Prega. Només així mantindràs l'ànima neta, disposada al sacrifici pels germans. Recita la litúrgia de les hores íntegra i cada dia. Viu la litúrgia de les hores. Viu-la, no et conformis a recitar-la. La litúrgia va més enllà del moviment dels llavis. Involucra el cor, tota la vida. Ell t'ajudarà a mantenir-te en presència de l'Altíssim i enfortirà la teva decisió de ser cast, lliurant-te al servei de Déu i dels homes. Així seràs signe de caritat pastoral i font de fecunditat per al món.

Com a diaca de Jesucrist, mira l'exemple de la serventa del Senyor, la Verge Maria. En ella trobaràs un model perfecte de servei. En l'obediència religiosa a la fe; amb la humilitat amb què segueix els plans de Déu; en la caritat fecunda de la seva ànima verge, Maria ha d'estar en el centre de la teva atenció religiosa. A ella et confio; invoca-la. Ningú com ella vetllarà per a mantenir irreprotxable el teu ministeri fins el dia en què, com Sant Esteve, vegis els cels oberts i contemplis cara a cara el qui has servit en la fe.

HOMILIA DEL CURSET DE CATEQUESI (8-X-1995)

Jesús, fent el seu camí cap a Jerusalem, dóna unes consignes als apòstols: evitar els escàndols, perdonar sense límits, tenir fe i servir. Avui, en el fragment evangèlic, hem escoltat aquestes dues: tenir fe i servir, actituds que s'avenen molt bé amb la vostra tasca eclesial de la catequesi.

A) Tenir fe.- Quan Sant Lluc resumeix per escrit el diàleg entre els apòstols i Jesús, els seus lectors ja veneraven en els apòstols el gloriós equip fundacional que havia portat l'Evangelí per tot el món conegut. El mateix Sant Lluís tenia una experiència directa d'aquest apostolat, perquè havia acompanyat Sant Pau en els seus viatges. Havia conegut l'audàcia dels primers evangelitzadors i també els seus descoratjaments molt humans. I per a lliçó de tots va recollir de les memòries de Jesús aquesta cordial anècdota que hem llegit en la primera part de l'Evangelí: els apòstols aclaparats per les exigències que els planteja Jesús al llarg del seu camí cap a Jerusalem, li demanen que els augmenti la fe. No demanen ni riquesa ni poder temporal. Ni tampoc poder evadir-se de la seva responsabilitat. Simplement demanen més fe.

I el Senyor, el lloc d'atorgar el que demanen, els ensenya, i el tema del seu ensen-

yament és el de l'omnipotència de la fe. Diu que, quan l'apòstol es deixa posseir per la fe, encara que sigui petita, com un granet de mostassa, Déu realitza en ell i per ell obres superiors a tota intel·ligència, poder i tècnica dels homes. Això vol dir la imatge de la morera arrencada d'arrel i trasladada al mar.

Les paraules de Jesús són també per nosaltres, que hem volgut concretar la nostra opció apostòlica amb la dedicació a la catequesi. I en la mesura en què anem prenent consciència i assumint la nostra missió poden sorgir dificultats, cansament, pors a una major exigència, a les incomprensions. En el fons ens preguntem: Seré capaç? Serviré per això?

No podem oblidar que la tasca catequètica és obra del Senyor i nosaltres només hem de col·laborar. Per això és molt important que ens fiem del Senyor. El nostre compromís de catequistes no és amb res ni amb ningú; és amb Déu i només amb Déu. Per això si ens arriba la tentació del desànim, de la desil·lusió perquè sembla que la nostra acció no dóna fruits, el consell del Senyor és el de demanar més fe. «Senyor, augmenta'ns la fe».

El catequista ha de ser sobretot un creient. La catequesi vol ajudar a madurar la fe als altres. I això difícilment pot realitzar-se si no es fa des de la pròpia maduresa cristiana. Ser catequista exigeix ser un bon creient, amb una opció ben decidida com Jesús pel Pare, amb una clara ruptura amb el pecat, amb una vivència profunda dels valors i amb una actitud de pregària constant.

B) Servir.- L'altra actitud que ens recomana Jesús a l'Evangelí d'avui és l'actitud de servei. Jesús vivia personalment i inculcava als seus la mística de la plena dedicació al treball pel Regne. Treballant per l'Evangelí, el bon servidor no té altra il·lusió que servir, i quan ha fet el que podia sap dir-li al Senyor: «Sóc el teu servidor inútil», amb tot l'amor d'una infinita confiança.

Precisament la tasca catequètica consisteix en ajudar els altres perquè aprofundint la seva vida a la llum de la Paraula de Déu la visquin amb un sentit cristià, l'expressin en l'oració i la celebració i siguin capaços de manifestar-la pel compromís de les seves obres.

Els catequistes no som «mestres» que guïem des de la superioritat del qui ja ha arribat a la meta. També nosaltres estem aprenent a ser creients; però la nostra pobresa o riquesa de fe volem posar-la al servei dels altres per si pot ajudar-los a entusiasmar-se, com ho estem nosaltres, amb el Senyor Jesús.

Per altra banda, hem de mantenir ben viva la consciència de que som servidors de Déu perquè la crida que hem rebut a ser catequistes és un do, és una gràcia que expressa el màxim de confiança que el Senyor ens dóna. Ell ens diu: «No m'heu elegit vosaltres a mi, sinó jo a vosaltres» (Jn 15,16).

Davant la vocació de catequistes ens hauríem de sentir sorpresos, meravellats i hauríem d'expressar-ho amb les paraules de la pregària de Maria, la serventa del Senyor: «La meva ànima magnifica el Senyor i el meu esperit celebra Déu que em salva perquè ha mirat la petitesa de la seva serventa». Els catequistes estem en deute constant amb el Senyor per haver-nos elegit i encomanat aquesta important

tasca: anunciar la seva Paraula. Per això amb un profund sentiment de gratitud hem de saber dir amb Sant Pau: «Dono gràcies al qui m'ha fet fort, al Crist Jesús, Senyor nostre, perquè m'ha considerat digne de confiança, en cridar-me a servir-lo» (1 Tim. 1,12).

Jo us agraeixo ben de cor la vostra disponibilitat i el vostre lliurament a la tasca catequística. El que feu és molt important pel futur de la vostra comunitat diocesana. I pensant en aquest futur, jo us demano que col·laboreu amb tota il·lusió en les tasques de l'Assemblea que estem preparant. És molt important la vostra aportació per a definir els camins de futur que ha de seguir l'evangelització de la nostra Església. En la celebració del Congrés de Catequesi ja vau fer una tasca important de discerniment de la realitat i proposta de nous camins. Una tasca semblant és la que ens espera en l'Assemblea. Vosaltres, d'alguna manera, ja hi esteu entrenats! Feu-vos presents en els grups de les Parròquies i Déu faci que amb la participació de tots la nostra Assemblea esdevingui un pas endavant en l'assoliment d'una Església més testimonial i missionera.

HOMILIA EN LES BODES D'OR DE PROFESSIÓ RELIGIOSA DE SOR Mª GRÀCIA VICTORY (18-X-1995)

Amb cor sincer, amb fe perfecta, ens hem apropat avui a l'altar sobretot per agrair. I els cristians tenim una forma pròpia, meravellosa d'agraïment: l'Eucaristia. L'acció de gràcies més perfecta perquè en ella Crist s'ofereix al Pare per la seva glòria. I nosaltres ens unim a la perfecta glorificació del Pare que fa al Fill, Crist.

Avui, amb Crist, volem donar gràcies al Pare per la vocació a la vida contemplativa que va atorgar gratuïtament a la nostra estimada germana, Sor Mª Gràcia. Ella va respondre generosament al Senyor que l'invitava a deixar-ho tot i seguir-lo en la pràctica dels consells evangèlics de pobresa, castedat i obediència. Donem gràcies a Déu perquè aquesta germana ha estat fidel a la invitació especial que Déu li dirigia i al llarg de cinquanta anys ha anat acollint sense reserves el do de Déu, perfeccionant i intensificant amb la gràcia de l'Esperit Sant l'obra que Ell començà en el moment de la seva consagració religiosa.

I després d'haver donat gràcies al Pare, vull agrair en nom de l'Església a la germana Sor Mª Gràcia la seva fidelitat al diví Espòs. Gràcies per aquest exemple i testimoni d'una vida consagrada a l'oració i al silenci, al sacrifici amagat i a la penitència. Gràcies per aquest crit de radicalitat evangèlica enmig d'un món que viu molt lluny dels valors evangèlics i dels quals en té tanta necessitat. Per això l'apostolat del vostre testimoni ens és tan necessari. A moltes persones que pensen que la vida de les contemplatives és una vida perduda i es pregunten si no farien més bé tenint cura de fillets pobres, de malalts, de persones necessitades, cal recordar-les que la vocació contemplativa és «plena i totalment apostòlica». No hi ha

millor apòstol que l'amor, ni major poder que el de l'oració ni més valuosa contribució al bé de la humanitat que el treball i el sacrifici portats amb amor.

Per això em plau reafirmar una vegada més que les religioses contemplatives constitueixen una porció necessària i insubstituïble de la comunitat diocesana. Sense la vostra presència i servei, amb què el vostre carisma reflexa la riquesa insondable de Crist Salvador, la nostra Diòcesi no podria ser plenament signe i instrument de la salvació. Viviu certament apartades del món que, sobrevalorant tot el que és material, perd el sentit del diví i, desorientat, s'incapacita per a viure fins i tot la seva pròpia vida humana. I amb tot esteu en el món, pròximes als homes amb una proximitat més profunda que la simple proximitat física i material. Esteu pròximes en les entranyes misericordioses de Crist. Amb la vostra existència pregoneu silenciosament la presència del diví entre nosaltres i la projecteu sobre el nostre quefer de cada dia, fent-nos recordar la necessitat que tenim de Déu.

Les vostres vides ens interroguen. Interroguen des de la soledat i silenci del vostre apartament del món; per la vostra dedicació a l'oració personal i litúrgica, al treball humil, a la penitència generosa. Sou testimonis vius de la resurrecció de Jesucrist, servidores de l'amor, caminant amb esperança vers la plenitud, la contemplació eterna, que és la nostra comú vocació. Desitjo que sigueu una catequesi viva per les noves generacions. Tots estem preocupats per l'escassetat de vocacions a la vida contemplativa. Cal cercar mètodes i iniciatives per a proposar als joves aquest ideal. Hi ha no obstant un camí que tots hem d'explorar: el del testimoni de la pròpia vida. Per això us dic: sigueu fidels a la vostra vocació, que es doni entre vosaltres una vida vertaderament contemplativa, propiciada pel silenci i el recolliment perquè els joves puguin experimentar amb quina joia es viu aquí. En la intimitat amb Déu. En la pregària que és experiència viva de Déu. En la comunió fraterna en la que ho compartim tot.

Acabo desitjant que la germana Sor Mª Gràcia progressi cada dia en l'amor del Senyor i que per molts anys pugui agrair-li al Pare el do de la vocació religiosa, essent com Maria una fidel serventa del Senyor. «És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre. Amb quin goig ho celebrem!».

COMUNICACIÓ SOBRE L'ASSEMBLEA

Com a Pastor vostre, vull donar-vos notícia d'un esdeveniment cridat a tenir repercussió positiva en la Diòcesi: anem a celebrar una Assemblea, que es repartirà en tres etapes. Primer serà en les Parròquies, on els grups pregaran, dialogaran, posaran en comú idees i suggeriments. Després els Arxiprestats completaran el treball de les Parròquies, passant finalment a l'etapa diocesana.

Un dia, en una reunió del Consell Pastoral Diocesà, va sortir la idea de l'Assemblea. Es va fer una consulta sobre l'oportunitat d'aquesta Assemblea. La res-

posta majoritària fou afirmativa. I allò que semblava una nebulosa s'ha anat perfilant poc a poc. El Consell Pastoral Diocesà i el Consell Presbiteral hi han treballat al llarg del curs. Han fixat objectius, metodologia, temes, fases i persones que han de participar-hi.

Crec que l'Assemblea ens hauria de portar a un aprofundiment de la nostra missió de ser testimonis aquí i avui de l'Evangelí de Jesucrist. Es necessari tot un esforç d'evangelització. Tenim autèntiques masses de batejats no practicants que desconeixen que el fonament de la salvació es troba en el seguiment de Jesucrist. Tenim molts allunyats que esperen de nosaltres un testimoni convincent de vida cristiana. La nostra missió no demana grans recursos materials i poder humà. Necessitem el coratge dels primers cristians que testimoniaven Jesucrist Ressuscitat enmig d'un món pagà. Cal que revisem la nostra actitud de conversió i de fidelitat a les crides de l'Esperit.

No esperem que l'Assemblea ens hagi d'aportar solucions màgiques davant la increença del nostre món. No convé que disparem la imaginació creant expectatives falses. Es tracta d'una reflexió seriosa per a fomentar la consciència compartida del que hauria de ser avui el nostre esforç evangelitzador. Els seus resultats no seran espectaculars. Aquest és un temps que invita més bé a una nova sembra, a un treball senzill, creatiu, confiat i tenaç.

El treball de l'Assemblea és important. D'alguna manera hauria de ser prioritari. Per això, el Consell Pastoral Diocesà no ha fixat cap objectiu pastoral per al present curs. Perquè es vol que centrem els nostres esforços en el treball dels grups de l'Assemblea.

Durant aquest primer trimestre del curs, estem en la fase preparatòria de l'Assemblea. Rebreu la invitació a formar part dels grups que es formaran a cada Parròquia. A partir de Sant Antoni de 1996, començarà pròpiament el treball a cada Parròquia. Es facilitaran materials per als treballs de revisió, estudi, pregària... El treball es centrarà en la triple missió de l'Església: evangelitzar, santificar i servir i en alguns aspectes organitzatius de l'Església. Confiam que l'Esperit ajudi perquè l'Assemblea esdevingui un instrument de revitalització evangelitzadora i santificadora de la nostra Església des d'una vida de comunió. I ja des d'ara preguem pels fruits de l'Assemblea. La poso especialment sota la protecció de la Mare de Déu i Mare nostra.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

COMUNICACIÓ SOBRE LA IV CONFERÈNCIA MUNDIAL SOBRE LES DONES

Sota el lema «Igualtat, desenvolupament i pau», del 4 al 15 del present mes de setembre, té lloc a Beijing (Pequín, Xina) la IV Conferència Mundial sobre les Dones, organitzada per la ONU.

Els objectius d'aquesta IV Conferència són: 1) Integració de la dona en el desenvolupament sostenible. 2) Atenció als problemes de les dones en situació d'extrema pobresa i de la dona rural. 3) Intensificació de la cooperació internacional per a potenciar el paper de la dona en el desenvolupament. 4) Intensificació dels esforços per assegurar la participació de la dona en tots els òrgans governamentals, nacionals i locals.

La Conferència s'ha fixat uns camps d'acció que semblen prioritaris: salut, treball i participació pública de la dona. En l'àmbit del treball, es desitja un canvi social que contempli la igualtat d'oportunitats per a les dones en l'accés al treball i en el desenvolupament de la seva professió i on es conciliï satisfactòriament vida familiar i laboral; en el camp de la participació pública de les dones es cerca una redistribució de la condició i poder socials de la dona, amb la promoció plena i igual participació de les dones en les estructures de poder i processos de presa de decisions; en el camp de la salut, es propugna l'accés a serveis adequats d'atenció mèdica, planificació familiar i nutrició. En aquest camp de la salut i, en concret, en el de la planificació familiar, és on poden haver-hi postures molt divergents i on l'Església Catòlica potser haurà de manifestar el seu desacord si es vol imposar, com sembla que ho propugnen certes delegacions, l'avortament, la contracepció i l'esterilització com a mètodes de planificació familiar.

L'Església Catòlica, com deia el Papa en la seva «Carta a les Dones» (29-VI-1995) desitja que en aquesta Conferència «es clarifiqui la plena veritat sobre la dona» (n. 12), ja que «per desgràcia som hereus d'una història de grans condicionaments que, en tots els temps i en cada lloc, han fet difícil el camí de la dona, despreciada en la seva dignitat, oblidada en les seves prerrogatives, marginada freqüentment i fins i tot reduïda a l'esclavitud» (n. 3).

Reconeix el Papa, en la seva Carta, que «encara queda molt per a fer perquè el ser dona i mare no comporti una discriminació. És urgent assolir a tot arreu l'efectiva igualtat dels drets de la persona» (n. 4). El Papa demana aquesta igualtat efectiva en terrenys concrets: igualtat de salari respecte a igualtat de treball, tutela de la treballadora-mare, justes promocions de carrera, igualtat dels esposos en el dret de família i reconeixement de tot el que va unit als drets i deures del ciutadà en una democràcia.

Desitjo que aquesta IV Conferència sobre la Dona ofereixi una visió vertadera de la dignitat i de les aspiracions de la dona, una visió capaç de recolzar i d'inspirar respostes objectives i realistes als sofriments, lluites i frustracions que formen

part de la vida de moltes dones. Una de les visions més patètiques que conservo de la visita a Ghana és la de les dones, esclaves de les feines domèstiques; caminen quilòmetres, diversos cop al dia, per anar a cercar aigua al riu i llenya al bosc.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

COMUNICACIÓ SOBRE LA SITUACIÓ DEL SEMINARI DIOCESÀ

El Consell Presbiteral, en la seva reunió del 11 del present mes de setembre, m'ha aconsellat enviar els seminaristes a formar-se fora. El consell és raonable. La situació dels alumnes del Seminari és aquesta: tres volen seguir la seva formació i un ha decidit fer una aturada. Queden, per tant, tres seminaristes que mantenen el propòsit de seguir endavant. Però tres seminaristes és una realitat molt minsa per a constituir comunitat i per a mantenir tota l'estructura del Seminari. Els tres seminaristes amb voluntat de seguir seran enviats a estudiar fora. Encara s'estan fent les gestions oportunes però tot apunta que residiran en el Seminari Major Interdiocesà, que algunes diòcesis de Catalunya tenen establert a Barcelona i realitzaran els estudis a la Facultat de Teologia de Barcelona. En aquest Seminari Major Interdiocesà seran uns 35 seminaristes.

La presa d'aquesta decisió no ha estat pas fàcil; més bé dolorosa. Sembla que amb la marxa dels seminaristes fora de la diòcesi perdem un punt de referència vocacional molt important. De fet, estudis sociològics mostren que amb mesures com aquesta solen disminuir les vocacions sacerdotals. A l'esforç que ja es duu a terme en la pastoral vocacional, caldrà posar-hi més coratge, imaginació i pregària. Creiem que el Senyor ens seguirà beneint amb el do de les vocacions sacerdotals.

Però és tota la comunitat diocesana la que ha de viure la necessitat de les vocacions al sacerdoci. Tota l'Església diocesana hauria de ser una mena de pre-seminari, és a dir, un lloc on les vocacions fossin suscitées, encoratjades i sostingudes. Un dels signes de vitalitat cristiana és precisament la preocupació activa pel tema de les vocacions i l'ajuda de tot tipus adreçada als seminaristes. A tots se'ns demana que mantinguem una actitud de conversió, amarada d'humilitat i de paciència, com a condició primera per a suscitar una florida vocacional.

I de l'edifici del Seminari, ¿què se'n farà? De moment i al llarg de dos anys seguiran les obres de consolidació i reforma, que eren absolutament necessàries perquè amenaçava ruïna. Cal esperar que la situació del nombre de seminaristes millori substancialment i que calgui reconsiderar les mesures actuals. També hem de contemplar la hipòtesi d'un possible seminari interdiocesà a nivell balear. Sigui quin sigui el camí al qual Déu ens mení, l'edifici del Seminari està cridat a exercir

una gran tasca religiosa i cultural per la Diòcesi. Necessitem més espais per a museus. Cal uns locals per a crear un Centre Diocesà de Vocacions. L'Institut de Teologia per a la formació del laicat necessita una seu suficient. La Casa Sacerdotal és una realitat molt viva.

La dràstica reducció de vocacions és una realitat dels temps en què vivim. Davant d'aquest fet no hem d'experimentar el desànim, sinó una crida a una fe més confiada i sòlida en Déu. La promesa de Jesucrist Ressuscitat als seus deixebles d'estar amb ells fins a la fi del món (Cfr. Mt 28,20) ens ha de donar nou impuls.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

COMUNICACIÓ SOBRE EL DOMUND 95

Els dies 2-4 del present mes d'octubre he participat en Roma en el III Congrés Mundial dels Moviments pro Vida. M'han interessat moltes coses de les nombroses comunicacions. Però el que més m'ha impressionat han estat les intervencions dels representants dels països del Tercer Món, sobretot d'Hispanoamèrica, Àfrica i algunes regions d'Àsia, que es queixaven amargament del comportament injust dels països rics i poderosos perquè els imposen una «cultura de mort», de la qual en són les víctimes els éssers humans més deseparats i innocents: els no nascuts, les dones, els pobres, els malalts, els discapacitats... Les organitzacions per al control de la població, lligades íntimament a indústries contraceptives i de l'abort, treballen contínuament per eliminar persones abans de solucionar els problemes de la pobresa.

Espondàniament he recordat el treball que realitzen a Binde Manolo, Tomàs i Lucas i que ara farà un any que vaig poder visitar-los. I en ells hi veig retratats els milers de missioners i missioneres, sacerdots, religiosos, religioses i laics, que han lliurat la seva vida per fer present en els països més pobres la «cultura de l'amor i de la vida». Prediquen i posen en pràctica la «bona notícia» de Jesucrist, que és amor i vida. És una tasca molt generosa i moltes vegades fins i tot heroica, perquè arriben a donar la seva vida per aquells pobres que estimen, cercant de testimoniar l'Evangeli i de servir, si és possible, a la seva expansió.

L'any passat, entre abril i juny, el drama de Ruanda va impactar l'opinió pública i la gent va reconèixer admirativament la tasca dels missioners. La concessió als missioners espanyols de Ruanda i Burundi del «Premio Príncipe de Asturias de Humanidades y Comunicación» culminà aquest moviment admiratiu. Després vigué l'assassinat de dues missioneres espanyoles a Alger. Abans que acabés l'any 1994 van morir també assassinats a Algèria quatre Pares Blancs. Últimament han mort una altra vegada assassinats a Ruanda uns Xaverians. Això ha ajudat a posar la tasca dels missioners en una primera pàgina. L'Església missionera, lliurada tota ella al servei dels més pobres, està escrivint una precisa pàgina martirial.

Per això, la vida generosa dels missioners provoca admiració. Profundament arrelada en Jesucrist dona fruits d'amor i de donació gratuïta als més senzills de la terra. Però la Jornada del DOMUND del present any ens vol recordar que no és suficient admirar els missioners, sinó que cal ajudar-los i, si ens arriba la crida de Déu, imitar-los.

L'ajuda pot ser múltiple. Ajuda econòmica, perquè sense ella no poden realitzar els seus programes caritatius. «Són moltes les necessitats materials i econòmiques de les missions, recorda a tots l'encíclica «Redemptoris Missio», no sols per a fundar l'Església amb un mínim d'estructures (capelles, catequesi, seminaris) sinó també per a sostenir les obres de caritat, d'educació i promoció humana, camp immens de l'acció, sobretot en els països pobres» (RM 81).

L'ajuda també de la pregària en bé dels missioners. Una pregària que ens porti a la solidaritat cordial amb els missioners i missioneres, a una sollicitud per totes les Esglésies, sobretot per les que pateixen persecució. Una pregària que ens porti a valorar millor el missatge salvador de l'Evangelí de Jesucrist. En definitiva, una pregària que vulgui acceptar humilment les grans lliçons de vida evangèlica que ens arriben de les missions.

**Francesc Xavier
Bisbe de Menorca**

CARTA SOBRE EL SEMINARI

Ciutadella, 11 de setembre de 1995

Als preveres i diaca

Benvolguts tots en Crist:

Avui, dia 11 de setembre, s'ha reunit presidit per mi el Consell Presbiteral. El tema monogràfic ha estat la situació dels nostres seminaristes.

Jesús Llompart ha informat que per al pròxim curs hi ha tres alumnes que volen seguir estudis i un més que, de moment, diu que fa una aturada.

Donada aquesta situació i, després d'una llarga deliberació, s'ha arribat a la conclusió pràctica d'enviar aquests dos a formar-se fora. És una decisió dolorosa perquè sembla que podem perdre un punt de referència important per les vocacions sacerdotals. Això ens obligarà a un esforç perseverant per promoure vocacions al sacerdocí ministerial. I es pensa que el Seminari pot ser una eina important en aquesta tasca de promoció de vocacions. S'ha pensat en la creació d'una petita comissió de 5 persones, formada per algun clergue, religiosa i laic, que impulsi la tasca vocacional específica per al sacerdocí ministerial. Espero que aquesta comissió treballi en estreta col.laboració amb la Delegació Diocesana de Pastoral Vocacional, que en el futur serà impulsada pel Rvdn. Rafel Portella i que tots farem el possible per suscitar i acompanyar les possibles vocacions al presbiterat que puguin néixer en el si de les nostres comunitats.

Preguem amb insistència a l'amo del sembrat que enviï treballadors al seu camp i amb el nostre exemple de vida siguem una referència engrescadora per als joves que poden trobar en el ministeri la realització del sentit de la seva vida.

Amb tot afecte us saluda i beneeix en el Senyor,

Francesc Xavier Ciuraneta

CARTA INVITANT A UN ENCONTRE AMB MONS. ELÍAS YANES

Ciudadella de Menorca, 13 d'octubre de 1995

A tots els preveres i diaca de la Diòcesi

Benvolguts en Crist:

Amb ocasió de la celebració del II Centenari de la Restauració de la Diòcesi, s'està celebrant al Cercle Artístic de Ciudadella un cicle de conferències. L'última tindrà lloc el divendres, dia 20 del present mes i la donarà Mons. Elías Yanes, Arquebisbe de Saragossa i President de la Conferència Episcopal Espanyola. Aprofitant la seva estada entre nosaltres, s'ha programat una trobada del clergat amb ell al Toro, a la qual tots hi sou invitats.

Aquest serà l'horari de la trobada:

12'30 - Col.loqui amb Mons. Elías Yanes

13'30 - Dinar

La conferència serà a les 20 a Ciudadella.

Us demano que els qui vulgueu participar-hi ho comuniquen a les germanes religioses del Toro (Tf. 37.50.60) per preparar el dinar.

Ben cordialment us saluda,

Francesc Xavier Ciuraneta

CARTA CONVOCANT ELECCIONS

Ciudadella de Menorca, 23 d'octubre de 1995

Als preveres de la Diòcesi.

Benvolguts en Crist:

El dia 10 de desembre cessen en el seu ofici els actuals arxiprestos. S'ha de procedir, per tant, a un nou nomenament. Em plau recordar al respecte l'acord del Col·legi de Consultors (22-X-1991), segons el qual els arxiprestos cal que siguin nomenats directament pel Bisbe, després de fer una consulta als clergues de cada arxiprestat.

També el dia 20 de desembre cessen com a membres del Consell Presbiteral els arxiprestos actuals i els membres elegits pels arxiprestats. S'ha de procedir, per tant, a la renovació estatutària de part del Consell Presbiteral.

- Per tant, us demano que, per a procedir al nomenament d'arxiprestat, cada prevere em faci arribar el nom d'un sacerdot del seu arxiprestat que, segons el seu parer, li sembli el candidat més idoni per a l'ofici d'arxiprestat, segons les funcions que li assignen el decret conciliar «Christus Dominus», el «Directori Pastoral dels Bisbes» i l'actual «Dret Canònic» (cc 553-555). Us demano, idò, que fins el 10 de novembre em digueu directament, de paraula o per escrit, el nom del possible candidat per arxiprestat de la vostra demarcació.

- Fet el nomenament de l'arxiprest, aquest reunirà els preveres del seu arxiprestat i es procedirà a la votació del sacerdot representant en el Consell del Presbiteri, seguint-se el procediment canònic per a les eleccions (c. 119). L'acta d'aquesta elecció, amb el seu resultat, l'arxiprest la remetrà al Vicari General, abans del dia 1 de desembre. La sessió constitutiva del nou Consell Presbiteral-Col·legi de consultors serà el dia 20 de desembre.

Esperant la vostra inestimable col·laboració en aquesta tasca de renovació dels càrrecs representatius dels preveres de la Diòcesi, us saluda ben cordialment en Crist,

Francesc Xavier Ciuraneta

VICARIA GENERAL

COMUNICACIÓ ALS PREVERES

Ciudadella de Menorca, 21 d'octubre de 1995

Benvolgut en el Senyor:

Com ahir vam comunicar a tots els preveres presents al Toro, amb motiu de la trobada amb Mns. Elías Yanes, ens trobarem el proper dimecres, dia 25 d'octubre, al Toro, a les 14 hores per a dinar junts. A continuació, i després d'un poc de descans, es farà la presentació de com s'està organitzant l'Assemblea Diocesana.

El motiu de fer-ho el capvespre i començar amb el dinar és el fet de que hi seran presents cinc laics del Consell Pastoral Diocesà. Són en Joan Miquel Pons (de Maó), en Tiago Serra i na Carme Almagro (de Ciudadella), en Nito Martí (de Ferreries) i en Toni Anglada (de Ciudadella). Molts altres hi haurien volgut ésser presents però els horaris laborals no els hi han permès.

Aquest dissabte matí ha estat reunit el Consell Pastoral en la seva primera reunió plenària d'aquest curs. Tota la sessió ha estat dedicada a preparar l'Assemblea

Diocesana i a compartir el treball sobre els continguts que ha anat fent la Comissió Permanent des del mes de juny. De tot ja se'n donarà detallada informació el dimecres. És prou important per a la nostra diòcesi aquest fet eclesial de l'Assemblea, que ben s'ho val participar ja des del primer moment en la preparació.

També avui ha quedat aprovat el Calendari Diocesà 1995-96. La seva confecció ha estat laboriosa i fins aquests mateixos dies s'han rebut notificacions de dates. Se'n fa aquest avanç mentre la impremta deixa enllestit el de «butxaca». Convé, des d'ara, tenir-lo en compte i donar-ne informació.

Trobaràs dins el calendari tot el que es refereix a la formació permanent, trobades i recessos per als preveres, que tindrà com a lema «Créixer com a persones per servir com a pastors». Hi ha sols les dates, però en full apart se'n donarà una informació puntual i detallada. Pot anar bé posar-ho ja a l'agenda...

Fins dimecres, dia 25, a les 14 h. per a dinar junts al Toro.

Una abraçada,

Sebastià Taltavull i Anglada

Vicari general

PREVERES

Formació permanent, recessos i altres trobades

1995-96

***Objectiu** del pla trienal integrat dins el marc de l'Assemblea diocesana.*

Créixer com a persones per servir com a pastors.

Octubre-95

25 Trobada de preparació de l'Assemblea diocesana. Faran la presentació els membres de la Comissió Permanent del Consell Pastoral Diocesà. Lloc: El Toro. Hora: 13.

Novembre-95

10 Presentació del Dia de l'Església Diocesana. Lloc: El Toro. Hora: 13,30.

22 Jornada de formació permanent. Tema: Els preveres i les comunitats del NT. Lloc: El Toro. Hora: 10,30 matí - 17,30 capvespre.

Desembre-95

13 Recés d'Advent. Lloc: El Toro. Hora: 10,30 matí - 17,30 capvespre.

20 Consell del Presbiteri (I)

Gener-96

4 Jornada festiva Nadal-Any Nou. Lloc: Sant Llorenç de Binixems.

17 Festa de Sant Antoni. Concelebració a la Catedral. Obertura Assemblea Diocesana. Hora: 11 matí.

23 Trobada al Seminari, festa de Sant Ildefons. Eucaristia i dinar.

Febrer-96

15-17 Jornades de Formació. Tema: La formació humana dels preveres segons la PDV. Lloc: El Toro.

28 Consell del Presbiteri (II).

Març-96

6 Recés de Quaresma. Lloc: El Toro. Hora: 10,30 matí - 17,30 capvespre.

Abril-96

3 Dimecres Sant. Recés de Setmana Santa. Lloc: on es faci la Missa Crismal. Hora: 18.

12 Jornada festiva Pasqua. Lloc: Es Canaló.

Maig-96

4 Jornada convivència preveres i religiosos/es. Lloc: El Toro. Hora: 11.

22 Jornada Formació Permanent. Tema: la persona del prevere i el treball pastoral. Lloc: El Toro. Hora: 10,30 matí - 17,30 capvespre.

29 Consell del Presbiteri (III)

Juny-96

25-30 Exercicis Espirituals. Lloc: El Toro.

CALENDARI DIOCESÀ 1995-96

Objectiu 1995-96/97-98

Realitzar l'Assemblea Diocesana

Lema

«Testimonis de Jesucrist, avui i aquí»

Octubre-Desembre 95: Etapa preparatòria Assemblea Diocesana

Octubre-95

2 Inici curs seminaristes al Seminari Interdiocesà

7-8 Curset catequistes

10-11 Inici curs Institut Diocesà de Teologia

14 Religioses: recés de pregària

21 Consell Pastoral Diocesà (I)

22 Dia del Domund

22 Jornada de Teologia (I)

25 Preveres: trobada preparació Assemblea Diocesana

Novembre-95

4 Assemblea Caritas Diocesana

5 I Trobada Grups de fe (postconfirmació)

18 Religioses: recés de pregària

19 Dia de l'Església Diocesana

22 Preveres: jornada formació permanent

26 Dia de la Catequesi

Desembre-95

2-3 Jornada animadors pastoral juvenil (1)

3 Joves: pregària Advent

9 Religioses: recés de pregària

10 Jornada de Teologia (II)

13 Preveres: recés Advent

20 Consell del Presbiteri (I)

31 Vetla de la pau

Gener-Març 96: bloc I Assemblea Diocesana. Etapa PARROQUIAL

Gener-96

1 Jornada Mundial de la Pau

4 Preveres: jornada festiva Nadal-Any nou

13 Religioses: recés de pregària

17 Sant Antoni. Obertura Assemblea Diocesana

18-25 Setmana pregària unitat dels cristians

20-21 Curset d'aprofundiment en la fe per a joves

21 Jornada de Teologia (III)

23 Preveres: trobada al Seminari festa Sant Ildefons

27 Aplec missioner grups catequesi d'infants

Febrer-96

2 Trobada diocesana Vida Creixent

3-4 Jornada animadors pastoral juvenil (II)

5-9 Curset Professors de Religió

10 Religioses: recés de pregària

11 Campanya contra la Fam

11 II Trobada Grups de fe (postconfirmació)

15-17 Preveres: Jornades de formació

24 Escoltes. Dia del Pensament

28 Consell del Presbiteri (II)

Març-96

6 Preveres: recés Quaresma

8-10 Exercicis espirituals per a matrimonis

9 Religioses: recés de pregària

10 Jornada de Teologia (IV)

15-17 Exercicis espirituals per a joves

19 Dia del Seminari

23 Consell Pastoral Diocesà (II)

30 Trobada diocesana d'adolescents (Confirmació I-II)

Abril-Juny-96: Bloc II Assemblea Diocesana. Etapa PARROQUIAL

Abril-96

- 3 Preveres: recés Setmana Santa. Missa Crismal
- 12 Preveres: jornada festiva Pasqua
- 13 Religioses, recés de pregària
- 20-21 Sant Jordi: jornades escoltes
- 21 Jornada de Teologia (V)
- 21 Jornada dels Mitjans de Comunicació Social
- 27-28 Jornada adnimators pastoral juvenil (III)
- 28 Dia de les Vocacions

Maig-96

- 1 Trobada diocesana de catequistes
- 4 Jornada preveres-religiosos/es
- 4 Vetla de Santa Maria al Toro
- 5 Festa de la Mare de Déu del Toro
- 5 Trobada diocesana Pastoral de la Salut
- 11 Religioses: recés de pregària
- 12 Dia del Malalt (nivell parroquial)
- 22 Preveres: jornada formació permanent
- 25-26 Joves. Aplec de l'Esperit-96
- 29 Consell del Presbiteri (III)

Juny-96

- 2 Equips Mare de Déu, trobada fi de curs
- 8 Consell Pastoral Diocesà (III)
- 9 Corpus Christi. Dia de Caritas
- 25-30 Preveres: exercicis espirituals

Juliol-96

- 9 Pregària missionera
- 25-28 Exercicis espirituals Poble de Déu

Agost-96

- 15-18 Exercicis espirituals Poble de Déu

VICARIA JUDICIAL

MEMORIA DEL CURSO 1994-1995

Con fecha de 16 de marzo de 1992, el Tribunal Supremo de la Signatura Apostólica «prorroga por otro quinquenio la competencia del Tribunal de Mallorca para juzgar, en primera instancia, las causas de la diócesis de Menorca».

Según el Código vigente, los tres Jueces (cf. Can. 1425) y el Defensor del Vínculo (cf. Can. 1432) deben ser necesariamente licenciados en derecho canónico (cf. CC. 1420 § 4, 1421 § 3, 1435).

Nuestra Diócesis no dispone, pues, del personal cualificado suficiente para poder tratar y definir las causas en primer grado. En el Tribunal Eclesiástico de Mallorca se acumulan sus causas y las nuestras, de manera que el tiempo de su resolución suele alargarse algo más de lo normal.

Nuestro trabajo consiste, en primer lugar, en los trámites prejudiciales de asesoramiento sobre la existencia de fundamento suficiente para emprender una causa de nulidad matrimonial.

Pero nuestra labor más delicada es la ejecución de los Exhortos de los tribunales eclesiásticos, especialmente los procedentes de Mallorca, que tratan nuestras causas: citación de las partes demandadas y de los testigos, confesiones judiciales de las partes, declaraciones e interrogatorios de los testigos, nombramiento de los peritos, etc. Nuestra contribución es poner a disposición de los Jueces aquellos elementos que les aportarán la certeza moral suficiente para declarar la nulidad del matrimonio. Una labor delicada y que se lleva a cabo siguiendo escrupulosamente las instrucciones recibidas y las normas canónicas sobre los procesos.

Como queda reflejado en la Memoria, la Vicaría Judicial del Obispado interviene también en otros muchos asuntos de su competencia no relacionados con las causas matrimoniales.

DE LAS CAUSAS PARA DECLARAR LA NULIDAD DEL MATRIMONIO:

EJECUCIÓN DE SENTENCIAS:

* Notificación dirigida a la Vicaría General del Obispado, con fecha de 31 de julio de 1995, para que se mande anotar en los libros de matrimonios y de bautizados la doble sentencia afirmativa en la causa de nulidad de matrimonio: CARDONA-ALZINA (Can. 1685).

EXHORTOS:

1) TRIBUNAL ECLESIASTICO DE MADRID:

* Causa de nulidad: MAGAZ-GOÑALONS: Se informa a la parte demandada de la prueba pericial propuesta por el Tribunal Eclesiástico de Madrid. Declaración de improcedencia de la misma (9-11-1994).

2) TRIBUNAL ECLESIASTICO DE SEVILLA:

* Causa de nulidad: PIÑERO-RODRÍGUEZ: Citación. Confesión judicial de la parte actora. Informe de credibilidad (1-12-1994).

3) TRIBUNAL ECLESIASTICO DE VALENCIA:

* Causa de nulidad: DOMENECH-GRAU: Parte demandada: Citación. Confesión judicial (15-5-1995). Informe de credibilidad (15-5-1995).

4) TRIBUNAL ECLESIAÍSTICO DE MALLORCA:

- * Causa de nulidad: CARDONA-ALZINA: Entrega a la parte demandada de copia auténtica de la Sentencia (1ª Instancia) y del Decreto de publicación (14-3-1995). Certificación del Decreto confirmatorio del Tribunal Metropolitano (5 de julio de 1995).
- * Causa de nulidad: PONS-ANGLADA: 1) Parte actora: Citación. Confesión judicial (6-9-1994). 2) Citación. Interrogatorio de la testigo Dª Catalina Andreu Moll (20-9-1994). 3) Citación. Interrogatorio del testigo D. Francisco Anglada Moll (20-10-1994). 4) Declaración de improcedencia de la declaración de la testigo Dª Dolores Sierra Carmona, debido a su estado de salud (22-11-1994). 5) Decreto de nombramiento de Notaria-Secretaria «ad casum», a favor de Sor Margarita Hernández Mora, para que actúa en el interrogatorio a la testigo Sor Juana Andreu Allés (26-9-1994). 6) Citación. Interrogatorio de la testigo Sor Juana Andreu Allés (27-9-1994). 7) Citación. Interrogatorio de la testigo Dª Magdalena Pons Andreu (20-9-1994). 8) Citación. Interrogatorio del testigo D. Pedro Pons Andreu (20-9-1994). 9) Informe conjunto sobre la religiosidad, honradez y credibilidad de los anteriores declarantes (24-11-1994). 10) Decreto de nombramiento de perito psicóloga, a favor de Dª Mª Teresa Sánchez Pons (22-3-1995). 11) Escrito de aceptación del encargo por parte de la perito psicóloga (23-3-1995). 12) Notificación a la parte actora del nombramiento de la perito psicóloga (3-4-1995). 13) Informe pericial relativo a la parte actora (30-5-1995). 14) Informe pericial relativo a la parte demandada (30-5-1995).
- * Causa de nulidad: CARRERAS-DE LA LLANA: 1) Parte demandada: Citación. Confesión judicial (24-10-1994). Informe de credibilidad (24-11-1994). 2) Parte actora: Citación. Confesión judicial (3-1-1995). Informe de credibilidad (11-1-1995). 3) Citación. Interrogatorio del testigo D. Juan Febrer Rotger (4-1-1995). Informe de credibilidad (12-1-1995). 4) Citación. Interrogatorio del testigo D. Miquel A. Maria Ballester (11-1-1995). Informe de credibilidad (12-1-1995). 5) Citación. Interrogatorio del testigo D. Antonio Carreras Olives (20-12-1994). Informe de credibilidad (11-1-1995). 6) Citación. Interrogatorio del testigo D. Carlos de la Llana Lluch (10-1-1995). Informe de credibilidad (11-1-1995). 7) Decreto de nombramiento de perito psiquiatra, a favor del Dr. D. Miguel Lázaro Ferreruela (4-4-1995). 8) Escrito de aceptación del encargo (5-4-1995). 9) Comunicación del nombramiento de perito a la parte actora (12-4-1995). 10) Comunicación del nombramiento de perito a la parte demandada (12-4-1995). 11) Informe pericial relativo a la parte actora y a la parte demandada (5-9-1995).
- * Causa de nulidad: CAMPS-PONS: 1) Contestación de la demanda (20-12-1994). 2) Parte actora: citación. Confesión judicial (2-5-1995). 3) Parte demandada: citación. Confesión judicial (4-5-1995). 4) Citación. Interrogatorio de la testigo Dª Obdulia Flores Truyol (4-5-1995). 5) Citación. Interrogatorio del testigo D. Juan Camps Mercadal (4-5-1995). 6) Citación. Interrogatorio del

testigo D. Juan Pons Cortés (5-5-1995). 7) Citación. Interrogatorio de la testigo Dª Catalina Mercadal Orfila (2-5-1995). 8) Citación. Interrogatorio del testigo D. Pedro Comella Juanico (2-5-1995). 9) Informes acerca de la religiosidad, honradez y credibilidad de las partes y de los testigos (6-7-1995). 10) Decreto de nombramiento de perito psicóloga, efectuado a favor de Dª Mª Teresa Sánchez Pons (11-5-1995). 11) Notificación del nombramiento de perito psicóloga y aceptación del encargo (11-5-1995). 12) Informe pericial psicológico referido a las partes (15-6-1995).

* Causa de nulidad: FERNÁNDEZ-NIEVES: 1) Admisión de la demanda (16-2-1995). 2) Citación (11-5-1995). Contestación de la demanda (31-5-1995).

* Causa de nulidad: LABRADOR-COLL: Citación y contestación de la demanda (27-3-1995).

* Causa de nulidad: MAYANS-MORALES: Admisión de la demanda (21-4-1995). Citación (30-5-1995). Contestación de la demanda: Comunicación de incomparecencia (6-7-1995).

CAUSA DE SEPARACIÓN CONYUGAL CONSENSUAL

* Certificación de la sentencia de separación conyugal VIVÓ-MOLL, de 31 de diciembre de 1979, a petición del Juez de 1ª Instancia de Ciutadella (30-3-1995).

EXPEDIENTE DE SECULARIZACIÓN

* Exhorto del Tribunal Interdiocesano de 1ª Instancia de Sevilla. Expediente de secularización: LÓPEZ NAVARRO. Declaración judicial del testigo propuesto D. Rafael Oleo Cortés, Pbro. (29-12-1994).

ASESORIA JURÍDICA:

* Por cambio de domicilio del varón actor, se ha remitido a un abogado de Palma toda la documentación preparada para la presentación de la demanda en la causa PONS-DE LA RUBIA.

* Instrucción previa a un proceso documental de nulidad matrimonial por presunto impedimento de vínculo precedente no declarado.

* Entrevistas para discernir posibles causas de nulidad matrimonial.

* Mediaciones y arbitrajes en conflictos matrimoniales.

INFORMES JURÍDICOS:

Solicitados por distintas personas y asociaciones.

FORMACIÓN JURÍDICO/CANÓNICA:

1) Clases en el Seminario.

5) Participación en el XXX Congreso Internacional de Derecho Canónico organizado por la Pontificia Universidad Gregoriana de Roma, en Brescia (Italia), durante los días 5/9 junio de 1994.

F) HORARIO:

- 1) CURIA DIOCESANA: Jueves de 10 a 13 (tel. 38.03.43 - Fax 48.07.96).
- 2) PARROQUIA DE LA MARE DE DÉU DEL ROSER (Es Castell). (Tel. 36.53.45).

VACACIONES: MES DE AGOSTO.

Ciudadella de Menorca, 30 de septiembre de 1995

Gerardo Villalonga Hellín,
Vicario Judicial del Obispado

SECRETARIA GENERAL

ORDENACIÓ

El dia 9 de setembre de 1995 el Sr. Bisbe ordenà diaca, en la Parròquia de Sant Francesc de Ciutadella, Jaume Ametller Pons.

CONFIRMACIONS

El Sr. Bisbe ha celebrat el Sagrament de la Confirmació en les dates i llocs següents:

Dia 29 de setembre - Parròquia de Sant Rafael, de Ciutadella: 22 joves

Dia 21 d'octubre - Parròquia de Migjorn: 14 joves

Dia 28 d'octubre - Parròquia de Ferreries: 44 joves

IN PACE CHRISTI

El Sr. Bisbe encomana a la pregària de la comunitat Diocesana:.

JOSEP BOSCH MOLL, salesià

Ciutadella lo vio nacer el 28 de marzo de 1921. Fue el cuarto de los cinco hijos de Jorge y Francisca, cuyos nombres evocan Cavalleria Nova y Sa Torreta. Familia honrada y profundamente cristiana, cuando José les manifestó su deseo de ser sacerdote salesiano, consideraron su decisión como un extraordinario don de Dios.

Contaba 14 años. Comenzó sus estudios en el seminario de Sant Vicenç dels Horts. Al estallar la guerra civil se vio confinado con varios compañeros y algunos salesianos en el colegio de Mataró. A las pocas semanas su padre audaz y temerariamente se presentó allí y volvió con él a Menorca.

Aquellos años de la contienda fratricida, lejos de enfriar su entusiasmo, agrandaron sus deseos de entregarse a Dios.

Su primera profesión religiosa, el día 11 de septiembre de 1940 la hizo en Girona.

Realizados también allí sus estudios de filosofía, fue destinado como profesor al colegio salesiano de Mataró, donde se granjeó con su estilo bondadoso y gran competencia el aprecio de los alumnos de aquel prestigioso colegio. Compartió las tareas docentes con el ahora cardenal José María Javierre.

Su entusiasmo por los jóvenes fue colmado el día 10 de marzo de 1946, al consagrarse al Señor con los votos perpetuos en la congregación salesiana, cuyo espíritu tan bien había asimilado.

Inicia sus estudios de teología en Madrid y los terminó en el nuevo seminario de Martí Codolar el año 1951.

Ese año, precisamente el día de san Juan, fue ordenado sacerdote. Su primera misión como sacerdote la vivió gozosa y sacrificadamente en el templo del Tibidabo. Predicador fervoroso, animador de la liturgia, director de la revista, rodeado continuamente de visitantes de diversa nacionalidad, a quienes atendía amablemente con sus amenas explicaciones. Hablaba bien el inglés, francés, alemán e italiano.

Hasta que un día anuncia, acentuando su proverbial sonrisa, que había sido destinado a Filipinas. Por fin veía satisfechas sus ansias de ir a misiones, lo que había solicitado repetidamente desde el año 1939.

Una corta despedida a sus padres y hermanos. Rumbo a Italia desde Barcelona, de donde partió el 25 de noviembre de 1955. Una semana escasa visitando los lugares «santos» salesianos. Imposición del crucifijo misionero. Y no podía faltar la bendición de la Virgen Auxiliadora en su Basílica. El día 29 empieza la travesía de 15 mil kilómetros que le llevará a Hong Kong. Semanas más tarde navegará 5 mil kilómetros más para llegar a su destino en Filipinas.

Las 7.019 islas de aquel archipiélago no podrían nunca extinguir el cariño ni borrar el recuerdo de su querida isla de Menorca, donde en un rinconcito sabía que su madre cuidaba una lamparilla siempre encendida, para que la Auxiliadora lo protegiera.

Los salesianos se establecieron en Filipinas el año 1951. Cuatro años más tarde llegó nuestro misionero y en ese mismo curso se inauguraron la 5ª y 6ª fundación salesiana.

(sigue)

Hoy pasa de las 30 obras, especialmente escuelas profesionales y parroquias. Su principal campo de apostolado se estableció al principio en la isla de Cebú. Profesor en la escuela profesional, multiplicaba las horas de su trabajo para atender también a los jóvenes de aquella incipiente pero auténtica «Ciudad de los Muchachos» y colmar de atenciones y cariño a los huérfanos y abandonados allí acogidos.

Su celo se desbordó. Gran pacificador con los musulmanes, rodeado habitualmente de pobres, asediado largas horas de penitentes, llegó a ser el párroco querido y venerado de la nueva parroquia salesiana de Cebú, erigida en 1977, a cuyo templo, construido gracias a sus desvelos, ha sido trasladado su cuerpo para ser allí enterrado. En este lugar reposa este gran hijo de Ciutadella, a quien Cebú, hace unos años, adoptó como hijo predilecto.

El año 1983 escribía a su familia: «... estic més que cansat i dorm molt poc. Som només dos capellans salesians. Paciència!».

Empezaba a minarse su salud. Un corazón muy cansado, cuyo espíritu se agigantaba, dejando prendida la sonrisa de su bondad en el recuerdo de quienes solicitaban sus servicios o tuvieron que proporcionárselos a él los últimos días de su vida.

Sería en otra parroquia, la de la barriada de Makati en Manila, donde irradiara la bondad que inspiraba su intensa unión con Dios. Fue enviado allí para reponerse y cuidar su salud, pero no desaprovechó ocasión alguna para proclamar la misericordia de Dios en el confesionario y en el culto a la bondad de María Auxiliadora. Siempre agradecido por el don recibido, derrumbado ya su físico de puro servir a Dios en los hombres, vio su sueño realizado el 13 de este octubre. «Servir a Dios hasta que me queden fuerzas». Y así lo hizo, aureolado de paciencia, lleno de comprensión y haciendo bueno su lema: «¡Viva la alegría!».

Forzoso será dar gracias a Dios por el hermano bueno y fiel, con un emocionado ¡Aleluya!, que él mismo desde el cielo acompañará con su «fabiol» ¿de plata...?

Comunidad Salesiana

ORGANISMES DIOCESANS

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

CONVOCATÒRIA DEL PLE

16 d'octubre de 1995

Benvolgut/da en el Senyor:

Em plau convocar-te a la reunió del Consell Pastoral Diocesà que tindrà lloc, si Déu ho vol, el proper dissabte, dia 21 d'octubre, a les 10,30 del matí, a Ca'l Bisbe i amb el següent ordre del dia:

1. Pregària
2. Aprovació de l'Acta de la darrera sessió

3. Organització de l'Assemblea diocesana

- a) Procés que ha fet la Comissió Permanent des de la reunió plenària del Consell el passat mes de juny.
- b) Presentació de l'objectiu de l'Assemblea i continguts.
- c) Calendari de l'Assemblea i les seves respectives etapes.
- d) Organització de la preparació (octubre-95/gener-96).

4. Presentació del Calendari diocesà

5. Informacions i torn obert de paraula

Comunicar-te, també, que el proper divendres dia 20 d'octubre, estarà amb nosaltres Mons. Elías Yanes, President de la Conferència Episcopal Espanyola i Arquebisbe de Saragossa per a donar la conferència «Retos de futuro para la Iglesia española» dins el cicle organitzat pel Cercle Artístic de Ciutadella amb motiu del III Centenari de la restauració de la diòcesi. Dita conferència serà al Teatre des Born, divendres, dia 20, a les 8 del vespre.

Ben cordialment,

Diego Dubón

TREBALL DE LA COMISSIÓ PERMANENT

Procés que ha fet la Comissió Permanent des de la reunió plenària del Consell Pastoral Diocesà, celebrada a ca'l Bisbe el 10 de Juny de 1995.

Síntesi de les tres reunions celebrades al Toro.

1ª (27 de juny del 95)

Es va estudiar, la dinàmica de l'Assemblea diocesana. Va quedar dissenyat el calendari de les diferents etapes. Hi haurà una fase 0 -prèvia- també a nivell parroquial, en la qual es treballarà per grups. Cal criteris per constituir-los: hi ha d'haver un mínim de 4 membres i un màxim de 12 components. El ritme de treball podria ser quinzenal.

Els grups seguiran el mètode de revisió de vida i hauran d'arribar a formular propostes concretes. Treballaran a partir d'uns qüestionaris, els quals es prepararan partint de les propostes temàtiques i de les qüestions presentades a la consulta prèvia.

Els quatre blocs cronològics quedaren establerts així:

- 1.- Febrer-Març 96. Evangelització.
- 2.- Abril-Maig 96. Sagraments.
3. Octubre-Desembre 96. Caritat. Compromís. Testimoni. Servei.
4. Gener-Febrer 97. Pastoral. Organització diocesana.

Del Març al Maig del 97 es farà la trobada arxiprestal. De l'Octubre del 97 al Febrer del 98 tindrà lloc la fase diocesana en 5 caps de setmana alternats. Durant l'estiu de l'any 97 s'hauran de preparar les ponències.

Per altra part, es formulà l'objectiu primordial de l'Assemblea diocesana: «Testificar Jesucrist aquí i avui». Ser testimonis de Crist avui.

Es decidí preparar els qüestionaris.

S'acordà fer públic el calendari de l'Assemblea, a primers d'Octubre del 95, al Full Dominical. També la confecció d'un cartell amb el lema.

El primer escrit del mes de Setembre que farà el Senyor Bisbe serà per animar a la participació i, alhora, justificar l'objectiu de l'Assemblea.

2ª (2 de Setembre 95)

En aquesta reunió es començaren a posar en marxa els preparatius de l'Assemblea diocesana que s'inaugurarà el 17 de Gener del 96.

Es confirmà l'objectiu que ha de centrar els treballs de l'Assemblea: «Ser testimonis aquí i avui de l'Evangeli de Jesucrist».

El treball s'articularà en quatre blocs temàtics:

- 1.- Evangelitzar.
- 2.- Santificar.
- 3.- Servir.
- 4.- Organitzar-se.

Aquests blocs temàtics seran objecte de revisió i de reflexió en vistes a formular propostes d'actuació pastoral. Del 17 de Gener del 96 al 17 de Febrer 98 la feina es farà en tres etapes:

- 1.- Febrer 96 - Febrer 97: parròquies, moviments, grups de base.
- 2.- Quaresma 97: arxiprestats.
- 3.- Octubre 97 - Febrer 98: nivell diocesà.

En la primera fase s'intentarà que hi participin el màxim nombre de grups. Tot seguint la metodologia de la revisió de vida -veure, jutjar i actuar- es tractarà cada una de les temàtiques analitzant la realitat, reflexionant-la a la llum de textos bíblics i documents eclesials i formulant propostes d'actuació.

En la fase arxiprestal, es recollirà la feina feta a nivell de base i se celebraran assemblees arxiprestals.

A partir d'aquí s'aniran elaborant les ponències que seran exposades en la tercera fase, i de les quals en sortiran les darreres propostes assumibles pel conjunt de la diòcesi.

En la primera fase s'elaborarà també un estudi de caire sòcio-religiós en combinació amb el recent estudi Foessa de Càritas espanyola per tal que doni suport i consistència a les constatacions fetes pels grups.

3ª (30 de Setembre 95)

En primer lloc s'acordà que el mes de Gener del 96 es presentarà i lliurarà tot el material preparat.

Per altra part, es va veure la conveniència de marcar molt clarament l'objectiu i la metodologia que s'ha de seguir.

Pel que fa a l'objectiu, aquest es concretà amb aquests termes:

Sota el lema «Testimonis de Jesucrist avui i aquí», ha de ser una experiència de

comunió eclesial. Diverses veus que s'escolten i respecten. Totes es fan sentir armònicament, amb actitud de diàleg i interpel·lació mútua. Es tracta, doncs, d'una experiència de comunió eclesial des de la diversitat. Aprendre a escoltar l'Evangelí junts.

Encara que no s'arribés a cap conclusió concreta conjunta, l'experiència comunitària ja hauria valgut la pena.

Avui i aquí urgeix una actitud positiva d'obertura a l'esperança; la qual, a la vegada, comporta una voluntat de conversió. És important purificar el testimoniatge que, com a Església, hem de donar. Cal situar-nos en una actitud més humil, en una societat postmoderna, plural i lliure.

Després, es va comentar la conveniència de presentar els quatre blocs de treball, a partir de la consulta feta abans (amb les preocupacions que surten: comunió, joves i formació dels cristians, pastoral sacramental, etc.

Es fixà la metodologia d'aquest trimestre:

- Presentació de l'Assemblea diocesana als preveres per part de la Comissió permanent del C.P.D., el dimecres, 25 d'Octubre, a la tarda.
- Preveure un calendari de presentacions a cada parròquia, organitzat per arxiprestats.

La presentació la farà, en cada cas, el Bisbe, l'arxiprest respectiu i els membres representants al Consell de cada arxiprestat, a partir del mes de Novembre.

Arxiprestat de Maó: 10 comunitats.

Arxiprestat Centre: 5 comunitats.

Arxiprestat Ciutadella: 7 comunitats.

Total: 22 comunitats.

La presentació començarà amb una petita història prèvia. Un resum dels passos fets, tenint en compte la consulta. El que ha fet el Consell Pastoral Diocesà.

Es parlarà dels objectius i continguts, de la temàtica, del calendari i les fases de l'Assemblea. Cada grup que hagi preparat els continguts de cada bloc temàtic exposarà breument el seu.

El mes de Gener del 96 es treurà el material del primer bloc sobre l'evangelització.

CALENDARI ASSEMBLEA DIOCESANA (1996-98)

Octubre-95

21 Presentació calendari i continguts al Consell Pastoral Diocesà

25 Presentació als preveres

Novembre-desembre 95

Presentació a les parròquies

Pregària de l'Assemblea Diocesana

Advent: temps de pregària i celebracions abans de l'Assemblea Diocesana

Gener 96

17 Obertura de l'Assemblea Diocesana en la festivitat de Sant Antoni, Abat

I. ETAPA PARROQUIAL

Gener-Març 96:

Assemblea Diocesana *-etapa parroquial-*

Bloc de treball sobre el tema 1: **EVANGELITZAR**

Abril-Juny 96:

Assemblea Diocesana *-etapa parroquial-*

Bloc de treball sobre el tema 2: **SANTIFICAR**

Octubre-Desembre 96:

Assemblea Diocesana *-etapa parroquial-*

Bloc de treball sobre el tema 3: **SERVIR**

Gener-Març 97

Assemblea Diocesana *-etapa parroquial-*

Bloc de treball sobre el tema 4: **ORGANITZAR-SE**

II. ETAPA ARXIPRESTAL

Quaresma-Pasqua 97

Assemblea Diocesana *-etapa arxiprestal-*

III. ELABORACIÓ DE LES PONÈNCIES I PROPOSTES

Maig-Setembre 97

Assemblea Diocesana: equips de ponència

Elaboració de les **4 ponències** i elaboració de les **propostes**

IV. ETAPA DIOCESANA

Octubre 97 - Gener 98: 5 trobades de cap de setmana

1^a) Assemblea Diocesana *-etapa diocesana-*
tema 1: EVANGELITZAR

2^a) Assemblea Diocesana *-etapa diocesana-*
tema 2: SANTIFICAR

3^a) Assemblea Diocesana *-etapa diocesana-*
tema 3: SERVIR

4^a) Assemblea Diocesana: *-etapa diocesana-*
tema 4: ORGANITZAR-SE

5^a) Assemblea Diocesana *-etapa diocesana-*
Síntesi

Febrer 98

Clausura de l'Assemblea Diocesana

CONSELL DIOCESÀ D'ECONOMIA

CONVOCATÒRIA DE REUNIÓ

Ciutadella de Menorca, 13 d'octubre de 1995

Benvolgut/da:

Em plau convocar-te a la reunió del Consell Diocesà d'Economia que tindrà lloc, si Déu ho vol, el dissabte, dia 28 d'octubre de 1995, a les 10,30 h. del matí, a Ca'l Bisbe, a Ciutadella i amb el següent ordre del dia:

1. Dia de l'Església Diocesana 1995 (19 de novembre)

Quin tipus de propaganda s'ha d'elaborar?

Quin tipus d'informació s'ha de divulgar?

Com seguir treballant per l'autofinançament?

2. Gestions econòmiques

- Seminari Diocesà
- Catedral de Menorca
- Parròquia de Sant Climent
- Sant Joan dels Horts
- Casa de l'Església de Maó
- Conveni Projecte Home

3. Informacions

Sebastià Taltavull i Anglada
Vicari General

CÀRITAS DIOCESANA

PLA D'ACCIONS SOCIALS 1995

A - DESENVOLUPAMENT INSTITUCIONAL

A-1 - Animació Càritas parroquials

ES DIRIGEIX A:

- Totes les parròquies

OBJECTIUS:

- Que la dimensió de la caritat es desenvolupi a totes les comunitats cristianes, Càritas Diocesana ha de vetlar pel bon funcionament de les Càritas Parroquials.
- Que les comunitats cristianes visquin la diakonia de la Caritat.

ACTIVITATS:

- Xerrades a les parròquies on no hi ha Càritas, per tal d'estimular la seva creació.

- Fer arribar les propostes de feina que elabora Càritas Espanyola a totes les Càritas Parroquials, per tal d'estar al dia.
- Animar les Càritas Parroquials de Maó i Pobles.
- Potenciar la Càritas Interparroquial de Ciutadella.

A-2 - Adequació nou pla comptable

L'any 1991 ha entrat en vigor el NOU PLA COMPTABLE ESPANYOL, que s'ha adaptat a les directives Comunitàries. L'obligació de dur una comptabilitat normalitzada és cada cop més important i garanteix la transparència financera.

ES DIRIGEIX A:

- Totes les Càritas Parroquials.

OBJECTIUS:

- Establir una eficaç rendició de Comptes al Bisbat i a Càritas Espanyola.

ACTIVITATS:

- Divulgació del NPGCE, en la seva adaptació a Càritas.
- Unificar criteris comptables de les Càritas Parroquials.

A-3 - Càritas de les Illes

En el marc de l'Estat de les Autonomies, Càritas ha obert un procés de creació de les anomenades «Càritas de la Comunitat Autònoma». Les Càritas de les tres illes de la C.A. Balear hem cregut important recolzar aquesta iniciativa.

OBJECTIUS:

- Fomentar la comunicació i la coordinació en l'acció social de les Càritas de les tres illes.

ACTIVITATS:

- Treballar la possibilitat de començar programes junts

B - ATENCIÓ PRIMÀRIA

B-1 - Atenció primària

Avui Càritas atén situacions de marginació cronificada, els pobres més pobres. És important saber descobrir els nous reptes que planteja la nostra societat, donant respostes a les situacions de «nova pobresa».

ES DIRIGEIX A:

- Totes les Càritas Parroquials.

OBJECTIUS:

- Que Càritas realitzi una Atenció Primària moderna i eficaç, donant suport i organitzant tècnicament les Càritas Parroquials.

ACTIVITATS:

- Des de les Càritas Parroquials analitzar les realitats de mancances que hi ha als pobles (Càritas no arriba a moltes situacions que estan amagades).
- Programa d'informació i orientació de les Càritas Parroquials.
- Seguiment S.T.C.

HI PARTICIPEN:

- Acollida: Voluntariat de Càritas.
- Valoració i seguiment: Professionals (A. Socials)

B-2 - Fitxa social informatitzada

ES DIRIGEIX A:

- Totes les Càritas Parroquials.

OBJECTIUS:

- Aconseguir una eina estadística que resumeixi el treball d'Atenció Primària i que pot ajudar a presentar, de forma estadística i sistematitzada, la feina dels grups d'A. Primària.

ACTIVITATS:

- Posada en marxa de la Fitxa Social a tots els G.A. Primària que ho sol·licitin i tinguin capacitat tècnica per dur-ho a terme.

C - FAMÍLIA

C-1 - Servei d'orientació familiar

ES DIRIGEIX A:

- Beneficiaris del Servei d'Atenció Primària.

OBJECTIUS:

- La família és la unitat bàsica de convivència humana, els processos actuals de desintegració produeixen situacions de solitud, d'anul·lament de la xerxa de solidaritat que suposava el vincle familiar.
- En moltes de les situacions que Càritas atén es comprova una situació de famílies desestructurades, que reclama una feina especialitzada, per a vertebrar l'unitat familiar.

ACTIVITATS:

- Impulsar, amb la Càritas Balear, tècniques de treball social familiar.
- Consolidar el S.O.F. a Ciutadella, i procurar estendre el servei a d'altres poblacions.

D - INFÀNCIA

D-1 - Menjador social «Es Castell»

ES DIRIGEIX A:

- Alumnes del Col·legi Públic d'Es Castell amb diverses problemàtiques.

OBJECTIUS:

- Aconseguir una dieta adequada i l'aprenentatge d'hàbits higiènics elementals.
- Una bona socialització, prevenint situacions de pre-delinquència.

ACTIVITATS:

- Menjador obert de dilluns a divendres de 12 a 15 h.
- Suport escolar i activitats de lleure.
- A l'estiu - suport escolar i activitats d'acampada-.

HI PARTICIPEN:

- Voluntaris de la Càritas Parroquial d'Es Castell.
- Els Serveis Socials Municipals.
- La Creu Roja (transport del menjar).
- El Consell Insular (elaboració dels menús).

D-2 - Animació de carrer «Maó-Ciutadella»

ES DIRIGEIX A:

- Els infants i joves de les vivendes socials de Maó i Ciutadella.

OBJECTIUS:

- Aconseguir una bona socialització, prevenint situacions de pre-delinquència.

ACTIVITATS:

- Activitats de lleure als locals habilitats per l'Ajuntament de Maó i els recuperats a Dalt Sa Quintana de Ciutadella.

HI PARTICIPEN:

- Voluntaris i professionals de Càritas.
- Els Serveis Socials Municipals.
- Projecte Home.
- Cooperadors Salesians.
- Associacions de veïns.

E - JUVENTUT

E-1 - Curs garantia social «Barranc d'Algendar»

ES DIRIGEIX A:

- Joves de 16 a 21 anys.

OBJECTIUS:

- Desenvolupar activitats de caràcter compensatori per a alumnes que no assolixen els objectius de la E.S.O., perquè recuperin la motivació per l'aprenentatge i la formació. És un programa coordinat pel Ministeri d'Educació i Ciència.

ACTIVITATS:

- Al Barranc d'Algendar de Ferreries.
- Netejar i preparar el terreny, instal·lar hivernacle, adobar el sòl, preparar llavors, realitzar controls, instal·lar elements de regadiu, realitzar labors de cultiu, manipular els productes i preparar-los per a la comercialització

E-2 - Objecció de consciència

ES DIRIGEIX A:

- Joves d'ambients d'església.

OBJECTIUS:

- Molts joves estan interessats en fer-se objectors, Càritas els pot facilitar un lloc on fer el servei social substitutori.

ACTIVITATS:

- Estudiar el nombre d'objectors que Càritas pot assumir, ampliant les actuals places.
- Donar a conèixer les experiències a Clubs Parroquials, Escoltes, Moviments Especialitzats.

F - DONA

F-1 - Cursos promoció «Maó-Ciutadella»

ES DIRIGEIX A:

- Dones amb nivell cultural baix, en atur o treball submergit.

OBJECTIUS:

- Elevar el nivell d'integració a la societat. (Vol ser un escaló que permeti de participar en plans de formació més complets).

ACTIVITATS:

- Cursos de 60 hores, a l'Escola d'Adults (cultura general, economia domèstica, nocions sanitàries bàsiques, etc).
- Cada dona rep una beca segons els dies que ha assistit als cursos.

HI PARTICIPEN:

- Monitors de l'Escola d'Adults (relacionades amb Càritas).
- Càritas (que organitza els cursos).
- Ajuntaments (que subvencionen el curs amb beques).

F-2 - Germà sol

ES DIRIGEIX A:

- Dones amb un nivell educatiu baix, en atur i dificultats d'inserció laboral.

OBJECTIUS:

- Possibilitar la inserció laboral i social d'aquestes dones.

ACTIVITATS:

- Activitats a un taller de costura on es treballen aptituds mínimes per a un treball; puntualitat, treball en equip, rendiment...
- Cada dona rep una beca segons els dies que ha assistit als cursos.

HI PARTICIPEN:

- Una monitora, un treballador social i voluntaris de Càritas de Ciutadella.
- Subvencionat per el Ministeri d'Afers Socials.

G - VELLESA

G-1 - Ajuda econòmica «La Caixa»

ES DIRIGEIX A:

- Persones beneficiàries del FAS, de més de setanta-cinc anys, «La Caixa» concedeix un nombre fix d'ajudes mensuals.

OBJECTIUS:

- Ajudar al pagament de les despeses fixes de la llar.

- Que se senti més segur econòmicament.

ACTIVITATS:

- Recerca de les persones que reuneixen els requisits per a poder demanar l'ajut.
- Estudi dels casos que es presenten.
- Presentació de les demandes a l'organisme competent de «La Caixa».
- Contacte amb els beneficiaris, tant per a assegurar que la gestió arribi a bon terme, com per fer després el seguiment de la persona.
- Coordinació amb l'Obra Social de «La Caixa».

HI PARTICIPEN:

- Assistents Socials i voluntaris de Càritas.

G-2 - Voluntariat geriàtric

ES DIRIGEIX A:

- Gent gran interna a les residències geriàtriques.

OBJECTIUS:

- Millorar la qualitat de vida dels interns.

ACTIVITATS:

- Tallers de manualitats, de cinema, de cant.
- Excursions per l'illa, celebracions de festivitats.
- D'acompanyament personal, passeigs, etc.

HI PARTICIPEN:

- Professionals i voluntaris de Càritas.

H - SERVEI AJUDA DOMICILI

H-1 - Servei treballadores familiars

ES DIRIGEIX A:

- Persones grans beneficiàries del S.A.D.

OBJECTIUS:

- Millorar l'atenció als beneficiaris del S.A.D.

ACTIVITATS:

- Atenció a la gent gran, realitzant tasques imprescindibles a la casa que permetin seguir integrades en un entorn normalitzat.

HI PARTICIPEN:

- Treballadores familiars de Càritas.

H-2 - Col.laboració S.A.D. municipals

Els voluntaris de Càritas treballen amb molts dels beneficiaris dels S.A.D.

OBJECTIUS:

- Una bona coordinació entre el voluntariat de Càritas i els S.A.D. Municipals.
- Millorar l'atenció als beneficiaris del S.A.D.

ACTIVITATS:

- Tendir a la redacció de protocols de col.laboració entre Càritas i els Ajuntaments.
- Col.laborar amb els Serveis Socials Municipals.

HI PARTICIPEN:

- Voluntaris Càritas Parroquials.

I - ESTRANGERS

I-1 - Estrangers

ES DIRIGEIX A:

- Tots els immigrants estrangers amb problemàtiques d'integració, sobretot treballadors magrebins i filipins.

OBJECTIUS:

- Integrar dins el món laboral els immigrants més pobres.

ACTIVITATS:

- Una oficina atén les demandes d'informació dels immigrants.
- Activitats esportives i d'alfabetització amb immigrants.
- Oferir (als immigrants filipins) no solsament l'estaló social de Càritas sinó també l'ajut espiritual i religions que necessitin.

HI PARTICIPEN:

- Càritas Diocesana de Menorca.
- Càritas parroquial d'Alaior.
- Un monitor magrebí.

J - TRANSEÜNTS

J-1 - Casa transeünts «Ciutadella»

ES DIRIGEIX A:

- Col.lectiu de transeünts, persones amb problemes socials, etc.

OBJECTIUS:

- Una estada digna a Ciutadella dels col.lectius sense sostre.

ACTIVITATS:

- La casa només s'obre els vespres a partir de les 19 h. fins al matí de l'endemà.

HI PARTICIPEN:

- Un monitor de Càritas i voluntaris de la Càritas interparroquial de Ciutadella.
- Els Serveis Socials de l'Ajuntament de Ciutadella.
- Les despeses de l'alberg i el cost de personal són a càrrec de l'Ajuntament de Ciutadella.

J-2 - Casa d'acollida «Sant Francesc». Maó

ES DIRIGEIX A:

- Persones sense sostre, transeünts, ambulants, etc.

OBJECTIUS:

- Donar una collida integral combinant el voluntariat amb els monitors.

ACTIVITATS:

- Seguiment personal, menjador social, servei d'acollida per les nits.

HI PARTICIPEN:

- Una monitora (conveni amb les Filles de la Caritat), Voluntariat de Càritas.
- Ajuntament de Maó.

K - ECONOMIA SOCIAL

K-1 - Foment treball social

La solució a moltes de les problemàtiques passa per aconseguir que l'usuari trobi una feina mínimament estable.

ES DIRIGEIX A:

- Tots els usuaris de Càritas en atur.
- Persones interessades en fomentar el treball social (Cooperatives, S.A.L.).

OBJECTIUS:

- Crear una bossa de feina.
- Assessorar les iniciatives de treball social, (legalització, financiació, estudis de viabilitat, assessorament comptable i fiscal, etc.).

HI PARTICIPEN:

- Càritas Diocesana de Menorca.

K-2 - Escola taller «Calàbria»

ES DIRIGEIX A:

- Joves en atur.

OBJECTIUS:

- Instruir els joves, en tècniques de construcció per a la seva integració laboral.

ACTIVITATS:

- Restauració de l'antiga «Fundació Calàbria». Formació i orientació laboral dels joves.

HI PARTICIPEN:

- S'ha signat un conveni entre l'Ajuntament de Maó, Bisbat de Menorca i CC.OO. per la seva posada en marxa.

K-3 - Fundació Mestral

ES DIRIGEIX A:

- Aturats de llarga durada, toxicòmans rehabilitats, joventut sense feina.

OBJECTIUS:

- L'aprenentatge d'un ofici que pugui facilitar l'entrada en el mercat laboral.
- Aconseguir la reintegració en una feina (acomplir horaris laborals, aprendre de conviure amb altres treballadors, etc.)

HI PARTICIPEN: en fase de posada en marxa.

- Caritas Diocesana de Menorca.
- Consell Insular de Menorca.
- PIME.

K-4 - Programa Horizon

ES DIRIGEIX A:

- Beneficiaris del Suport Transitori Comunitari.

OBJECTIUS:

- Integració laboral de persones desfavorides.

ACTIVITATS:

- Formació Laboral als tallers de Mestral i Germà Sol

HI PARTICIPEN:

- Càritas amb el suport del Fons Social Europeu, el Govern Balear, i la Conselleria de Sanitat del C.I.M:

L - VOLUNTARIAT

L-1 - Servei voluntariat

ES DIRIGEIX A:

- Les persones que, a més dels seus deures professionals i socials, volen dedicar una part del seu temps, desinteressadament, a activitats en favor dels altres o de projectes socials col·lectius.

OBJECTIUS:

- Establir els canals d'informació necessaris perquè el voluntari pugui incorporar-se al projecte que li vagi més bé i sigui més adient a les seves aptituds.
- Promoure línies comunes d'actuació tant per als voluntaris com per als professionals.
- Fer possible que el voluntari rebi el suport i la formació que necessiti per a realitzar el servei.
- Oferir una col·laboració voluntària que sigui coherent, responsable i eficaç.

ACTIVITATS:

- Sessions informatives i de formació.
- Seguiment de les tasques que fan els voluntaris.
- Col·laboració i coordinació amb els professionals i Serveis de la Institució.

L-2 - Formació

ES DIRIGEIX A:

- Voluntaris de Càritas.

OBJECTIUS:

- Que el voluntariat de Càritas o persones interessades en el treball social tinguin una formació adient.

ACTIVITATS:

- Seguint els programes de formació de Càritas Espanyola s'intentarà que tothom tengui accés a un curs de formació, s'estableixen quatre punts de formació.

- 1) Arxiprestat de Ponent: - Ciutadella.
- 2) Arxiprestat d'enmig: - Ferreries.
- 3) Arxiprestat d'enmig: - Es Mercadal, Alaior, Fornells, Migjorn.
- 4) Arxiprestat de Llevant: - Maó, Sant Lluís, Es Castell

EL PERQUÈ D'UNS PROJECTES

Ja fa temps que Càritas ha orientat la seva tasca a la promoció de les persones, a treballar perquè cada persona descobreixi la seva dignitat i vulgui fer l'esforç de viure-la. Això no és fàcil quan per causes diverses una persona es troba en la situació de mancances de primera necessitat. Situació que el duu a pensar sols en solucionar la supervivència i aquesta troba possible resposta fàcil en l'actitud, que sovint surt del cor, de donar per treure el problema de davant, ens fan llàstima. Això propicia a que la nostra millor situació ens mogui a ser paternalistes, proteccionistes, en lloc de cercar camins més seriosos, més comprometedors, que els ajudin a no dependre dels altres, sinó a afrontar, amb una ajuda temporal, la sortida de la situació per viure sense dependències.

Aquesta és la raó del treball amb aquests projectes de Càritas de Menorca, sabem que això suposa molts maldecaps, treballs de planificació, diàlegs amb l'administració i el cercar recursos a molts nivells, però creiem que val la pena.

Ara bé, això té un perill que entre tots hem d'evitar: pensar que tots els recursos han de venir per subvencions i ajudes estatals o europees, i com que això ens dóna per anar fent i programant, ja està. No, l'important és cercar recursos aportats per la Comunitat Cristiana, ja que és la nostra opció com a creients el compartir amb els germans més necessitats i treballar per una major justícia.

Totes les nostres parròquies i comunitats ens hem de sentir exigits per la nostra fe a animar el servei de la caritat a tot nivell. Cap Comunitat Cristiana pot dir que no té pobres i per això no té necessitat de tenir la Caritat organitzada en servei dels germans. Hem de treballar perquè els grups de Càritas de cada Comunitat ens ajudin a descobrir les necessitats dels altres i compartir amb els de més a prop i amb els de més lluny.

Fem possible entre tots que els nostres germans se sentin persones i vulguin viure la seva dignitat.

Càritas diocesana

DELEGACIÓ DIOCESANA DE CATEQUESI

CURSET PER A CATEQUISTES

dies 7-8 d'octubre de 1995

Col·legi de Sant Josep (Maó)

Aquest comunicat és perquè facis la inscripció al Curset per a Catequistes que inaugura el nou curs catequètic 1995-96. Vol ésser més que un curset o uns cursets; és una trobada que ens ajuda a formar-nos, a pregar i celebrar junts, a compartir experiències, a acollir els qui comencen, a sentir-nos Església de Jesús, comunitat de germans. Per açò és important fer l'esforç de ser-hi i passar aquests dos dies junts. És un bon resultat pràctic del Congrés de Catequesi i un començar a posar unes primeres pedres de l'Assemblea Diocesana que començarà el mes de gener-96.

Per enguany, pots veure quines possibilitats hi ha per escollir. Va bé que no ho facis pensant només en tu, sinó en la parròquia o centre on estàs i en la complementació que podeu fer entre el grup de catequistes repartint-vos la participació en els cursets. És com segueix i l'horari és de 10 h. a 13,30 h. i de 16 h. a 19,30. **Diumenge: final, a les 18,30 h.**

Curset d'iniciació per a nous catequistes

1. *Ser Catequista*, per Francesc Triay
2. *Psicologia de l'infant*, per J. Bosco Faner
3. *El Missatge cristià*, per Sebastià Taltavull
4. *La Sessió de catequesi*, per Cristòfol Vidal

Hi poden participar els catequistes nous i tots els qui ho desitgin.

Cursets d'aprofundiment

1. *Catequesi especial*, per Francesc Torrabadella, de Barcelona.
Curset orientat a aprofundir l'atenció als deficients psíquics i dirigit a aquells catequistes que no sols tenen aquesta sensibilitat, sinó que volen iniciar un treball d'evangelització en les respectives parròquies.
2. *Catequesi familiar*, per Maria Gibert, de Barcelona.
Curset dirigit a tots els qui porten grups de catequesi familiar o es volen preparar per portar-ne. Tractant-se d'una de les conclusions del Congrés de Catequesi a Menorca, és important que s'hi participi des de totes les parròquies i centres.
3. *Noves activitats*, per Montserrat Oriol, Secretària del SIC, de Barcelona.
Vol ajudar a completar amb moltes dinàmiques la catequesi d'infants i a que els catequistes d'aquestes edats siguin molt creatius.

4. ***La Bona Notícia enfront de les altres notícies***, per Andreu Genovart, de Mallorca.

Un curset que preveu les dificultats que avui té l'anunci de l'Evangelí i en concret la catequesi quan hi ha tantes «notícies», «publicitat» i altres ofertes que capten tota l'atenció i l'interès dels infants i adolescents.

5. ***La Catequesi d'adolescents: 13/14 - 15/16/17***, per Joan A. Amich, de Girona.

Una presentació d'aquests textos i dinàmiques feta pel mateix autor. Textos que algunes parròquies i centres ja han experimentat el passat curs. Es projectarà també la connexió de la catequesi d'adolescents amb l'orientació de futur que ha de preveure.

SECCIÓ INFORMATIVA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de setembre

- 1.- Retorna de La Palma d'Ebre a Menorca.
- 2.- Presideix la Comissió Permanent del Consell Pastoral Diocesà.
- 3.- Despatx.
- 4.- Rep visites.
- 5.- Participa en els actes d'inauguració de la Mútua «Verge de Gràcia».
- 6.- Rep visites.
- 7.- Presideix l'admissió a l'estat clerical de Jaume Ametller.
- 8.- Presideix la concelebració a Santa Maria de Maó amb ocasió de les Festes de la Mare de Déu de Gràcia.
- 9.- Presideix l'ordenació diaconal de Jaume Ametller. Participa en els actes de la cloenda del I Curs d'Orgue.
- 10.- Rep visites.
- 11.- Es reuneix amb el Consell Presbiteral.
- 12.- Participa en una sortida al barranc de l'Algendar amb els preveres i religioses de la Casa sacerdotal del Seminari. Presideix la missa de renovació de vots de la Gna. Maite Carreras.
- 13.- Rep visites.
- 14.- Rep visites.
- 15.- Visita Es Canaló.
- 16.- Rep visites.
- 17, 18 i 19.- Participa en una reunió de la CEAS a Terol.
- 20.- Rep visites a Ciutadella i a Maó.
- 21.- Rep visites.
- 22.- Es reuneix amb la Comissió de Patrimoni.
- 23.- Participa en la reunió de la Delegació de la Joventut. Asisteix a la reunió de consiliaris dels EMD.
- 24 i 25.- Participa a Toledo en la presa de possessió del nou arquebisbe.
- 26.- Rep visites.
- 27.- Rep visites a Maó. Presideix l'Eucaristia en la festa de Sant Vicent Paul, Patró de les Filles de la Caritat.
- 28.- Rep visites. Participa en la reunió de la Comissió Diocesana de MCS.
- 29.- Es reuneix amb els Arxiprestos. Administra la confirmació en la Parròquia de Sant Rafael, de Ciutadella.
- 30.- Viatja a Roma per a participar en el III Congrés Mundial dels Moviments Pro-vida.

Mes d'octubre

- 1.- Participa a Roma en la Beatificació d'un grup de màrtirs espanyols.
- 2, 3, 4 i 5.- Participa en els actes del Congrés dels Moviments Pro-vida.
- 6.- Es reuneix amb els Arxiprestos.
- 7.- Despatx.
- 8.- Participa en el Curset de Catequesi.
- 9.- Rep visites.
- 10.- Es reuneix amb els bisbes de les Balears.
- 11.- Rep visites a Maó.
- 12.- Despatx.
- 13, 14, 15, 16 i 17.- Participa en la reunió de Delegats de Pastoral Familiar a l'Escorial.
- 18.- Rep visites a Ciutadella i a Maó. Presideix la celebració de les bodes d'or de Sor Maria de Gràcia Victory OIC.
- 19.- Rep visites.
- 20.- Atén a Mons. Elías Yanes, vingut per pronunciar una conferència amb ocasió de celebració del II Centenari de la Restauració de la Diòcesi. A les 12'30, hi ha una trobada i dinar amb els preveres al Toro i a les 20, la conferència al Cercle Artístic de Ciutadella.
- 21.- Presideix la reunió ordinària del Consell Pastoral Diocesà i administra la Confirmació a la Parròquia del Migjorn.
- 22.- Participa en el Curset d'Animadors Missioners.
- 23.- Presideix els funerals pel P. Josep Bosch, salesià missioner.
- 24.- Rep visites.
- 25.- Presentació al clergat de l'Assemblea Diocesana.
- 26.- Despatx.
- 27.- Celebra l'Eucaristia en la trobada d'amistat de la gent gran de Menorca.
- 28.- Es reuneix el Consell d'Economia. Administra la Confirmació en la Parròquia de Ferreries.
- 29.- Celebra l'Eucaristia en la Parròquia de Sant Antoni Mª Claret amb ocasió de la seva festa patronal.
- 30.- Es reuneix amb els Arxiprestos.
- 31.- Rep visites.

CRÒNICA DIOCESANA

CURSET DE CATEQUESI

Els dies 7 i 8 d'octubre, el col·legi Sant Josep d'Es Cós, a Maó, ha acollit uns alumnes diferents dels qui solen alegrar aules, patis i corredors durant la setmana. Més de 200 catequistes de tota la diòcesi (que representa un 50% del total) han pres part en el curset d'inici de curs organitzat per la Delegació diocesana de Catequesi. Els assistents s'han distribuït entre els diferents tallers:

- * INICIACIÓ per a nous catequistes, dirigit per F. Triay, B. Faner, S. Taltavull i C. Vidal: 29 inscrits.
- * NOVES activitats, dirigit per Montserrat Oriol, nova segretària del SIC: 46.
- * CATEQUESI familiar, dirigit per Maria Gibert, de Barcelona: 18.
- * CATEQUESI especial, pensada per a fillets discapacitats, dirigit pel diaca Francesc Torrabadella, de Barcelona: 7.
- * CATEQUESI d'adolescents, dirigit per Joan A. Amich, de Girona, autor d'uns materials catequètics per a adolescents: 60.
- * LA BONA NOTÍCIA enfront de les altres notícies, dirigit per Andreu Genovart, de Mallorca: 47.

La trobada va començar, el dissabte de matí, amb una pregària a l'església de la Concepció i la presentació del curset a càrrec del delegat diocesà Sebastià Taltavull; les sessions per tallers es van desenvolupar a les aules del Col·legi, i la missa de cloenda, que va ser presidida pel Bisbe, va tenir lloc a l'església de Sant Antoni. En aquesta celebració cada grup va intervenir fent participar els altres d'allò que havia estat objecte de treball en el respectiu taller.

És impossible de resumir en quatre retxes la riquesa d'aportacions, reflexions i intercanvis que suposa una trobada com aquesta. Només podríem destacar com a més positiu:

- * **l'esforç que significa dedicar un cap de setmana a aprendre i posar-se al dia per part de tanta gent**
- * **el paper important i imprescindible dels catequistes en la marxa de les comunitats cristianes**
- * **la bona acollida per part de les Filles de la Caritat, que han posat la casa a disposició dels catequistes**
- * **l'ambient de feina que s'ha respirat en tot moment tant per part dels professors com dels alumnes**
- * **les informacions donades per representants de la Taula de Joventut (Mª Ignàsia, Mª José, Nina, Joan, Biel) als nombrosos assistents al taller d'adolescents, sobre programes i propostes per a joves.**

De coses millorables també n'hi ha. La Delegació ja en farà balanç; als catequistes toca d'aportar noves idees a aquesta tasca de servei a la Paraula que és la catequesi.

CONFERÈNCIA DE MONS. ELÍAS YANES

Dins del cicle sobre el II Centenari de la diòcesi de Menorca que el Cercle Artístic de Ciutadella organitzà, divendres dia 20 d'octubre, parlà el president de la Conferència Episcopal Espanyola, Mons. Elías Yanes sobre «**Retos de futuro para la iglesia española**».

El president de la Conferència Episcopal Espanyola, Mns. Elías Yanes, va criticar el científicisme i el resorgiment de noves formes d'adivinació i supersticions que, juntament amb el fenomen de les sectes, s'estan convertint en el principal enemic de l'Església. Yanes va parlar divendres passat al Teatre Municipal des Born de Ciutadella, davant un auditori pròxim a les 300 persones, del present i el futur de l'Església Catòlica espanyola, fent un diagnòstic molt acurat dels problemes interns i externs que pateix.

Dins l'Església es reconeixen divisions internes sorgides després del Concili Vaticà Segon que, segons el president dels Bisbes espanyols, han repercutit negativament en la unitat moral i de fe dels creients. Elías Yanes va demanar als creients la unitat necessària per a renovar la vida de fe conscient a dins totes les famílies cristianes. També va fer una crida a practicar la nova evangelització, utilitzant els mitjans moderns existents, i a combatre l'actual crisi de valors morals que pateix la nostra societat.

Fora de l'Església, en el seu entorn, existeixen fenòmens que l'afecten negativament. Elías Yanes va esmentar, entre d'altres, el resorgiment del científicisme que pretén trobar explicacions científiques a totes les coses, i sobretot, l'aparició de noves sectes, que vénen a suplir la buidor moral actual. La proliferació de la superstició també va ser criticada pel president de la Conferència Episcopal, en el seu parlament inaugural del curs 1995-96 del Cercle Artístic de Ciutadella.

En roda de premsa anterior a l'acte, Yanes es va referir a la crisi de vocacions, assegurant que el descens de la natalitat, la creixent urbanització de la societat i la crisi de valors, estan contribuint decididament a frenar el nombre de vocacions religioses. Elías Yanes va reconèixer que aquesta era una de les grans preocupacions dels bisbes espanyols.

Sobre el decret de la religió a les escoles aprovat pel Govern Central, Elías Yanes va recordar que viola la Constitució i els criteris fonamentals dels acords que entre l'Església i l'Estat es van signar l'any 1978.

ENVEJECER EN LA ALABANZA

El pasado día 18 celebré las Bodas de Oro de mi profesión religiosa en la Orden de la Inmaculada Concepción, y ahora se me ofrece la página de la Iglesia para expresar algo de mi experiencia. Voy a intentarlo.

En estos 50 años mi vida -nuestra vida- ha cambiado mucho, pero la opción, la llamada, es siempre la misma. Es la llamada fundamental del bautismo, que a todo bautizado enrola a la perfección evangélica por el camino de las bienaventuranzas. Cada uno por su propio camino, determinado por su vocación personal.

A mí me llamó a la vida contemplativa, y en ella, como función principal, a la alabanza divina. Al iniciar el noviciado se nos entrega ya el libro de la Oración de las Horas. Pero es en la profesión, de la que acabo de cumplir 50 años, cuando empezamos a dirigir el rezo. Fue para mí, y lo sigue siendo, mi gran ilusión: cuando me encontraba en medio del coro (entonces estaba dispuesto de modo más solemne), recitando la oración del día, la parte principal del oficio, me sentía representante de toda la Iglesia, una maravilla para mí. Ahora, con más formación, sé que es el mismo Cristo quien ofrece al Padre la alabanza de toda la humanidad, inspirada por el Espíritu. Y que es la unión con Él la que da valor a nuestra oración.

La gran oración de Cristo y de la Iglesia, la suprema glorificación de la Trinidad, es la Eucaristía, «centro y cumbre de toda la vida de la comunidad cristiana», y encuentra una magnífica preparación en la Liturgia de las Horas, que «extiende a todos los momentos del día la alabanza y acción de gracias eucarísticas y el recuerdo de los misterios de la salvación».

Y durante estos 50 años, éste ha sido el hilo conductor de mi vida. Todos los acontecimientos, prósperos y adversos, que de todo ocurre en 50 años, quedan integrados en él. He envejecido en la alabanza. Lo considero la mayor de las gracias de que Dios me ha colmado.

Y este 18 de octubre ha sido la apoteosis. He podido comprobar que el pueblo de Dios aprecia y ama la vida religiosa, y en particular la contemplativa, pues la multitud que se reunió en la iglesia no me festejaba a mí personalmente, sino a mi opción, a mi entrega a Dios y a la Iglesia, a la fidelidad a una vocación que es gracia de Dios y no mérito mío.

Desde estas líneas doy las gracias a todos los que me han acompañado en esta celebración y muy especialmente al Sr. Obispo que se ha dignado honrarla con su presencia y a los sacerdotes que concelebraron con él. Esta magnífica celebración ha sido para mí la gran Eucaristía, mi suprema acción de gracias al Señor.

Sor Mª de Gracia Victory O.I.C.

XAVIER MARTÍN PUBLICA LA HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA DES CASTELL

Xavier Martín, professor de filosofia i home preocupat per la història i la cultura del seu poble, ha publicat una aproximació històrica i religiosa de l'església del Roser des Castell. L'obra, una edició trilingüe en català, castellà i anglès impresa

per Editorial Menorca, serà presentada demà, a les 12,00 hores, per Pere Melis Pons, dins la mateixa parròquia del Roser.

L'estudi de Martín no es redueix sols als aspectes del centre de culte. De fet, l'autor explica que per recopilar el material que configura el llibre va haver de cercar per arxius i documents que li desviaren l'atenció cap a altres temes relacionats també amb el poble. D'aquesta forma, Xavier Martín contextualitza la fàbrica de l'edifici amb els fets més singulars que afectaren la població.

Fa un parell d'anys, Martín va redactar un article sobre la història del Roser, amb motiu de les festes de Sant Jaume. Aquell treball va agradar i l'encoretjaren a fer un estudi una mica més aprofundit, amb la finalitat de publicar una mena de fulletó «per mostrar a la gent que venia de fora i s'interessava per l'edifici», explica. Però en el moment de redactar-lo, el text va quedar més llarg del que Martín es pensava: «Tot i així, vam haver de resumir el contingut, perquè volíem que el llibre aparegués coincidint amb dia 7 d'octubre, festivitat de Nostra Senyora del Roser».

L'obra abarca des de l'origen del Castell de Sant Felip (1554), fins a l'actualitat. En aquest passeig històric de més de quatre segles, Martín dona referències de la capella que hi havia dins el castell i dels tres edificis religiosos de la població, que van anar desplaçant-se a mesura que el poble es feia més gran.

Per documentar-se, l'estudiós ha recorregut a nombroses fonts, però en destaca cinc, que són els arxius històrics de la Catedral de Menorca, el Diocesà de Menorca, el del Seminari Diocesà de Menorca, i els de Maó i Es Castell.

Junt amb el text, l'autor incorpora nombrosos documents gràfics i aspectes de la cultura i la religiositat popular.

SECCIÓ DOCUMENTAL

MENSAJE DEL SANTO PADRE JUAN PABLO II PARA LA JORNADA MUNDIAL DE LAS MISIONES

¿Basta admirarles? ¡Ayúdales!

Amadísimos hermanos y hermanas:

1. «La Iglesia ha recibido el Evangelio como anuncio y fuente de gozo y salvación. Lo ha recibido como don de Jesús, enviado del Padre «para anunciar a los pobres la buena nueva» (Lc 4,18). Lo ha recibido a través de los Apóstoles, enviados por él a todo el mundo (cf. Mc 16,15; Mt 28,19-20). La Iglesia, nacida de esta acción evangelizadora, siente resonar en sí misma cada día la exclamación del Apóstol: «¡Ay de mí si no predicara el Evangelio!» (1 Cor 9,16)» (Evangelium vitae, 78).

La Iglesia, don del Padre a la humanidad y prolongación de la misión del Hijo, sabe que existe para llevar, hasta los confines de la tierra, la gozosa nueva del Evangelio, mientras no pase la escena de este mundo (cf. Mt 28,19-20).

El mandato misionero es, por tanto, siempre válido y actual, y compromete a los cristianos a dar gozoso testimonio de la buena nueva a los que están cerca y a los que están lejos, poniendo a su disposición energías, medios e incluso la vida.

La misión pasa a través de la cruz y de la entrega personal: el que ha recibido esa misión está llamado a mostrar, como el Resucitado, a los hermanos los signos del amor para vencer su incredulidad y sus temores.

«Recibiréis la fuerza del Espíritu Santo, que vendrá sobre vosotros, y seréis mis testigos en Jerusalén, en toda Judea y Samaria, y hasta los últimos confines de la tierra» (Hch 1,8). Al acoger con alegría la llamada a cooperar en la misión de salvación, todo cristiano sabe que puede contar con la presencia de Jesús y con la fuerza del Espíritu Santo. Esta certeza da vigor a su servicio evangélico y lo impulsa a ser audaz y a tener esperanza, a pesar de las dificultades, los peligros, la indiferencia y los fracasos.

La Jornada mundial de las misiones es ocasión para implorar del Señor un celo cada vez mayor por la evangelización: es éste el primero y mayor servicio que los cristianos pueden prestar a las mujeres y a los hombres de nuestro tiempo, marcado por odios, violencias, injusticias y, sobre todo, por la pérdida del verdadero sentido de la vida. En efecto, para afrontar el conflicto entre la muerte y la vida en el que estamos inmersos, nada ayuda tanto como la fe en el Hijo de Dios, que se hizo hombre y vino a habitar entre los hombres para que «tengan vida y la tengan en abundancia» (Jn 10,10): es la fe en el Resucitado, que ha vencido la muerte; es la fe en la sangre de Cristo, que clama con más fuerza que la de Abel, da esperanza y devuelve a la humanidad su auténtico rostro.

2. ¡Ánimo, no temáis, anunciad que Jesús es el Señor: «En ningún otro nombre hay salvación» (Hch 4,12).

Ojalá que la Jornada anual de las misiones encuentre a toda la Iglesia dispuesta a anunciar la verdad y el amor de Dios, especialmente a los hombres y a las mujeres a quienes no ha llegado aún la buena nueva de Jesucristo.

Con gran afecto y gratitud me dirijo, ante todo, a vosotros, queridos misioneros y misioneras, y especialmente a los que están sufriendo por el nombre de Jesús.

Decid a todos que «abrirse al amor de Cristo es la verdadera liberación. En él, sólo en él, somos liberados de toda forma de alienación y extravío, de la esclavitud al poder del pecado y de la muerte» (Redemptoris missio, 11). Él es camino y verdad, resurrección y vida (cf. Jn 14,6; 11,25); él es el «Verbo de la vida» (Jn 1,1).

Anunciad a Cristo con la palabra, anunciadlo con manifestaciones concretas de solidaridad, haced visible su amor al hombre, colocándoos, con la Iglesia y en la Iglesia, siempre «en la primera línea de la caridad», donde «muchos de sus hijos e hijas, especialmente religiosos y religiosas, con formas antiguas y siempre nuevas, han consagrado y continúan consagrandos su vida a Dios, ofreciéndola por amor al prójimo más débil y necesitado» (Evangelium vitae, 27).

Vuestra vocación especial ad gentes y ad vitam conserva toda su validez: representa el paradigma del compromiso misionero de toda la Iglesia, que necesita siempre entregas radicales y totales, impulsos nuevos y audaces. Habéis consagrado vuestra vida a Dios para dar testimonio del Resucitado entre las gentes: no os dejéis atemorizar por dudas, dificultades, rechazos y persecuciones: reviviendo la gracia de vuestro carisma específico, continuad sin vacilaciones el camino que habéis emprendido con tanta fe y generosidad (cf. Redemptoris missio, 66).

3. Dirijo esta misma exhortación a las Iglesias de antigua y de reciente fundación, a sus pastores, «consagrados no sólo para una diócesis, sino para la salvación de todo el mundo» (Ad gentes, 38), que con frecuencia sufren por la falta de vocaciones y de medios. Me dirijo singularmente a las comunidades cristianas en situación de minoría.

Escuchando, una vez más, las palabras del Maestro: «No temas, pequeño rebaño, porque a vuestro Padre le ha parecido bien daros a vosotros el Reino» (Lc 12,32), haced irradiar la alegría de la fe en el único Redentor, dad razón de la esperanza que os anima y dad testimonio del amor que, en Jesucristo, os ha renovado íntimamente.

Para ser artífice de la nueva evangelización, toda comunidad cristiana debe hacer propia la lógica del don y de la gratuidad que encuentra en la misión ad gentes no sólo la ocasión para sostener a quien se encuentra en necesidad espiritual y material, sino, sobre todo, una extraordinaria oportunidad de crecimiento hacia la madurez de la fe.

4. El intrépido anuncio del Evangelio os está confiado de modo especial a vosotros, los jóvenes. En Manila os recordaba que «son muchas las exigencias del Señor. Os pedirá la plena entrega de todo vuestro ser para difundir el Evangelio y servir a su pueblo. Pero ¡no tengáis miedo! Sus exigencias son también la medida del amor personal que os tiene a cada uno» (Homilía en la misa para los delegados

del Foro internacional de la juventud, 13 de enero de 1995, n. 4; L'Osservatore Romano, edición en lengua española, 20 de enero de 1995, p. 4). No os dejéis entristecer y empobrecer replegándoos sobre vosotros mismos; abrid la mente y el corazón a los horizontes infinitos de la misión. ¡No tengáis miedo! Si el Señor os llama a salir de vuestra patria para ir hacia otros pueblos, otras culturas y otras comunidades eclesiales, responded generosamente a su invitación. Y os quiero repetir una vez más: «Venid conmigo al tercer milenio para salvar al mundo» (cf. ib.).

A las familias, a los sacerdotes, a las religiosas, a los religiosos, y a todos los creyentes en Cristo, repito: tened siempre la audacia de anunciar al Señor Jesús. Todo creyente está llamado a cooperar en la difusión del Evangelio y a vivir el espíritu y los gestos de la misión entregándose con generosidad a los hermanos. Como recordaba en la encíclica *Evangelium vitae*, somos un pueblo de enviados y sabemos que «en nuestro camino nos guía y sostiene la ley del amor: el amor del que es fuente y modelo el Hijo de Dios hecho hombre, que con su muerte ha dado la vida al mundo» (n. 79).

5. Queridísimos hermanos y hermanas, la Jornada mundial de las misiones ha de ser para todos los cristianos una gran ocasión para comprobar el propio amor a Cristo y al prójimo. Y ha de ser, además, una circunstancia oportuna para tomar conciencia de que todos debemos colaborar con la oración, el sacrificio y la ayuda concreta a las misiones, avanzadas de la civilización del amor. El Espíritu del Señor anima y lleva a su realización todo proyecto misionero.

Aliento y bendigo a cuantos trabajan activamente en la obra misionera, especialmente a los responsables de la Obra Pontificia de la Propagación de la Fe, a la que se ha confiado la animación de esta Jornada, ya quienes están comprometidos en las otras Obras Misionales Pontificias, estructuras indispensables de formación para la cooperación y valiosos instrumentos para ayudar con equidad y atención a todos los misioneros.

María, Reina de la evangelización, sostenga y guíe el valioso trabajo de los obreros del Evangelio y conceda a los cristianos alegría y entusiasmo siempre nuevos para anunciar a Jesucristo con la palabra y con la vida.

A todos envío una especial bendición apostólica que les conforte en sus respectivos cometidos al servicio del Evangelio.

Vaticano, 11 de junio, solemnidad de la Santísima Trinidad, del año 1995, decimoséptimo de mi pontificado.

Ioannes Paulus II

DESPEDIDA

Madrid, 17 de septiembre de 1995

Excelencia:

El 17 de septiembre de 1985, recién llegado a España, tuve el honor de presentar a los Pastores de las Diócesis españolas mi afectuoso y cordial saludo, a la vez que les ofrecía los servicios que el Santo Padre me había confiado al frente de esta Nunciatura.

Con esta misma fecha, pero diez años más tarde, tengo el gusto de dirigirme a Vuestra Excelencia con esta carta de despedida, y expresarle mi sincero agradecimiento por todas las atenciones que me ha dispensado durante mi estancia en España. Son muchos los buenos recuerdos que me llevo en el corazón de los Pastores y de los fieles de las Diócesis españolas, que gracias a Dios y la hospitalidad de sus Pastores he podido conocer muy de cerca. Espero de corazón que el Señor bendiga tantas buenas iniciativas como he visto surgir por doquier en estos años, y conceda las vocaciones al sacerdocio y a la vida consagrada necesarias para llevarlas a cabo.

Agradezco vivamente la generosa colaboración que cada Diócesis y la Conferencia Episcopal me han prestado para el fiel cumplimiento de la misión que el Santo Padre se dignó encomendarme. Sigo confiando en la ayuda de sus oraciones para poder realizar la nueva misión que he recibido de Su Santidad el Papa.

En la imposibilidad de poder comunicarme con todas las personas con las que durante mi estancia en España me he relacionado, ruego a V.E. haga llegar a sus fieles mi gratitud y mi afecto, que corresponde al que ellos han mostrado siempre en mi persona al Santo Padre. A todos les bendigo y les dirijo un cordial abrazo de despedida.

Aprovecho la oportunidad para expresar a Vuestra Excelencia mis sentimientos de comunión y afecto en el Señor.

† **Mario Tagliaferri**
Nuncio Apostólico

SOBRE LA «INSUMISIÓN»

Nota de la Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española

I. Un fenómeno que hay que discernir

1. Hay un cierto número de jóvenes que, aun a sabiendas de las penas a las que se exponen, se niegan a hacer el servicio militar y a cualquier otra prestación que se presente como sustitutoria de dicho servicio. Es la conducta denominada «insumisión».

No vamos a entrar en un análisis de sus causas de orden político y social, que no sería propiamente de nuestra competencia. Tampoco vamos a exponer la diversidad de motivos que conducen a la «insumisión». Queremos sólo decir una breve palabra orientadora dirigida en especial a los jóvenes cristianos, a sus educadores y a las instituciones eclesiales.

Nos vemos obligados a hablar sobre este asunto sobre todo porque no falta quien propone la «insumisión» como una exigencia de la conciencia cristiana. Discerniendo el alcance real de esta propuesta cumplimos nuestro deber de pastores que propician la paz en nuestras comunidades cristianas y en nuestra sociedad; la paz que es fruto de la verdad y de la justicia.

II. Justos objetivos que deben conseguirse por otros medios

2. Reconocemos la legitimidad de algunos de los objetivos que frecuentemente se quieren promover mediante la «insumisión». Por eso resulta tan arduo el discernimiento de su verdadero alcance y por eso ha de extremarse el respeto a las personas implicadas en ella. Es claro -por más que muchas veces no estemos a la altura de sus exigencias- que nuestra fe cristiana nos obliga a todos a trabajar eficazmente por la paz y por un orden social y político, nacional e internacional, en el que se aleje el peligro de las guerras y se reduzcan cuanto sea posible las sumas empleadas en gastos militares, que estarían mucho mejor invertidas en la promoción del desarrollo integral de los pueblos.

3. La cuestión moral que la «insumisión» plantea consiste en si es lícito intentar conseguir esos objetivos mediante el quebrantamiento deliberado, y frecuentemente programado, de la legislación de un Estado de derecho, como es el nuestro. Pensamos que no. Dichos objetivos han de procurarse a través de los cauces legales disponibles o alcanzables en un ordenamiento democrático para la creación de opinión y para la toma de decisiones políticas. Porque es muy difícil probar que las leyes que ahora imposibilitan o dificultan su realización estén violando tan directa y evidentemente los derechos fundamentales de las personas y atentando de tal manera contra el bien común, que la transgresión consciente y sistemática de ellas sea el modo adecuado de promover su cambio.

Por eso, nos parece que, en este caso, la desobediencia civil no está justificada; su ejercicio puede resultar más bien un modo peligroso de atentar contra una de las bases de la pacífica convivencia ciudadana y del «justo orden público» (1), como es el respeto al orden jurídico legítimamente establecido, siempre que no se haya probado su grave inmoralidad.

III. La «insumisión» no es una exigencia del Evangelio

4. No se puede, pues, aceptar que la «insumisión» sea la forma consecuente de la objeción de conciencia al servicio militar, tal y como ésta es entendida por la doctrina de la Iglesia (2). Por eso, aun respetando a quienes han actuado o actúan de otro modo, nos vemos en la obligación de decir que la «insumisión» no puede ser presentada como una conducta objetivamente exigida por el bien de la paz, ni

por el Evangelio y el seguimiento de Jesucristo. Y, en consecuencia, tenemos que denunciar todo intento de sugerir a los jóvenes o a las instituciones de la Iglesia que sin ser «insumisos» o sin colaborar con la «insumisión» no pueden ser verdaderamente cristianos.

5. No es exacto afirmar o insinuar que la causa principal de la violencia y de las guerras se halle en la existencia de las instituciones militares. Las causas últimas de la violencia hay que buscarlas en las tendencias egoístas y agresivas del ser humano y en la fragilidad de su voluntad, herida por el pecado (3), así como en los graves desórdenes e injusticias que se dan en las relaciones entre los pueblos. Por ello, en las presentes circunstancias, ante el riesgo de posibles agresiones, no puede afirmarse o suponerse por principio que la existencia de instituciones armadas sea éticamente inaceptable. Otra cuestión es la de su justa y adecuada organización, que depende de las condiciones políticas y sociales de cada lugar y que ha de arbitrase, en el marco moral correspondiente, de acuerdo con criterios técnicos y políticos. Puede haber un cierto radicalismo religioso que, por no tener suficientemente en cuenta estos principios, llegue a ser, aun sin quererlo, un peligro para la paz.

Hay que considerar, a este propósito, que en caso de agresión, la renuncia personal a la propia defensa (cf. Mt 5,39) es compatible con el deber y el derecho que tiene la autoridad de organizar la defensa de los pueblos y de su soberanía recurriendo a medios legítimos de disuasión, como las fuerzas armadas.

IV. Todos estamos obligados a buscar la paz

6. Con esta nota queremos ayudar a los jóvenes que se sienten sinceramente preocupados por la actitud que han de tomar en el momento de ser llamados a filas y a las personas que los acompañan en sus decisiones. Nos lo pide así tanto el afecto que sentimos por ellos como nuestra responsabilidad pastoral y nuestro deseo de contribuir a la paz en el mundo. Nos parece que se puede servir noblemente a la sociedad dedicando un tiempo de la vida al ejército y a la preparación militar. La verdadera objeción de conciencia, reconocida por nuestras leyes, es otra posibilidad para quienes se sientan personalmente llamados a ella.

7. Apreciamos lo que de bueno puede haber en la actitud de los «insumisos». Cuando su conducta es sincera, también ellos nos recuerdan que «todo ciudadano y todo gobernante están obligados a empeñarse en evitar las guerras» (4). En este empeño es necesario poner toda la energía de la voluntad. El Concilio Vaticano II considera que es obligación nuestra «esforzarnos en preparar con todas nuestras fuerzas el tiempo en que por acuerdo de las naciones pueda quedar absolutamente prohibida cualquier guerra» (5); y señala que «la paz, más que ser impuesta a las naciones por el terror de las armas, ha de nacer de la mutua confianza de los pueblos» (6). «Los que renuncian a la acción violenta y sangrienta y recurren para la defensa de los derechos del hombre a medios que están al alcance de los más débiles», nos alertan a todos frente a «la gravedad de los riesgos físicos y morales del recurso a la violencia con sus ruinas y muertes» (7).

Las intenciones nobles que llevan a algunos a la «insumisión» nos recuerdan, además, que el mismo Concilio Vaticano II no sólo advierte que es necesario examinar el problema de la guerra «con una mentalidad totalmente nueva» (8), sino que considera que los crecientes gastos militares «perjudican a los pobres de un modo intolerable», pues «mientras se gastan riquezas inmensas en preparar armas siempre nuevas, no se puede dar un remedio suficiente a tantas miserias actuales del mundo entero» (9).

Estamos seguros de que se podrá buscar y encontrar caminos para la construcción de la paz en la justicia que no pongan en peligro lo que se desea conseguir. Todos, gobernantes, legisladores y ciudadanos, tenemos aquí mucho trabajo por hacer.

Madrid, 21 de septiembre de 1995

- (1) CONCILIO VATICANO II, Declaración Dignitatis humanae, 2, 2 y 3, 4.
- (2) Cf. Sobre la objeción de conciencia: Declaración de la Asamblea Plenaria de la CEE del 1º de diciembre de 1973, en Documentos de la Conferencia Episcopal Española, 1965-1983, BAC, Madrid 1984, 281-284, y Constructores de la paz: Instrucción pastoral de la Comisión Permanente del Episcopado (20.02.1986), VI, 3, en Boletín Oficial de la Conferencia Episcopal Española 3 (1986) 3-24 y EDICE. Madrid 1986.
- (3) Cf. CONCILIO VATICANO II. Constitución Gaudium et spes, 78, 1 y 6; 83.
- (4) Catecismo de la Iglesia Católica, 2308.
- (5) Constitución Gaudium et spes, 82, 1.
- (6) Ibid.
- (7) Catecismo de la Iglesia Católica, 2306.
- (8) Constitución Gaudium et spes, 80, 2.
- (9) Constitución Gaudium et spes, 81, 2. Cf. Constructores de la paz, V, 2.

NOTA DEL SECRETARIADO DE LA COMISIÓN EPISCOPAL DE SEMINARIOS Y UNIVERSIDADES

Sobre la aplicación de lo dispuesto en el Real Decreto 3/1995, de 13 de Enero, por el que se da cumplimiento a lo dispuesto en el acuerdo entre el Estado español y la Santa Sede sobre enseñanza y asuntos culturales en materia de estudios y titulaciones de Ciencias Eclesiásticas de nivel universitario (Cf BOE de 4 de febrero de 1995), en lo que se refiere al procedimiento para la obtención del diligenciado por las autoridades competentes de la Iglesia Católica

I.- Organismos para obtener la diligencia (Cf Art. 3, 1 y 2)

1. El diligenciado en títulos o certificados de estudios, expedidos por Centros Superiores de la Iglesia Católica situados en España, de acuerdo con la Nunciatura Apostólica, lo realizará la Comisión Episcopal de Seminarios y Universidades de la Conferencia Episcopal Española, C/. Añastro, 1. 28033 Madrid.

2. El diligenciado en títulos o certificados de estudios, expedidos por Centros

Superiores de la Iglesia Católica situados fuera de España, lo realizará la Nunciatura Apostólica en España, Avda. Pío XII, 46. 28016 Madrid.

II.- Documentación a presentar

1. Reconocimiento de efectos civiles a los títulos.

Para la obtención en los títulos de la diligencia (Cf Art. 3,1) de las autoridades competentes de la Iglesia, en orden a la posterior obtención de la diligencia del Ministerio, al título que se trate de entre los señalados en el Anejo del Real Decreto (o equivalentes a ellos pero expedidos con otra denominación (Cf Art. 1,1), habrá que presentar:

1. Solicitud.
2. Fotocopia del Documento nacional de identidad o del pasaporte.
3. Certificado, o fotocopia compulsada, de COU o equivalente, o de título oficial universitario del Estado Español. La FP2 y Módulos III capacita para acceder sólo a ciclos de Diplomatura y, una vez obtenida ésta, se puede, de acuerdo con la normativa vigente, acceder a ciclos de Licenciatura.

Los extranjeros (o españoles) que hubieran realizado estudios equivalentes al COU en otro país, el certificado de equivalencia deberá ser autenticado por la respectiva Embajada del país donde esté situado el Centro de Estudios.

Para los títulos cuyos estudios conducentes a ellos hubieran sido comenzados con anterioridad al 4 de febrero de 1995 y no constara el COU o equivalente, habrá de presentarse certificado, o fotocopia compulsada, al menos del primer año completo de Filosofía en un Centro Superior de la Iglesia (Cf Disposición transitoria única) si ese curso no constara en el Certificado requerido a continuación.

4. Certificado, o fotocopia compulsada, de los estudios completos (curso por curso) conducentes al título que va a someterse al diligenciado.
5. Título original, en cuyo reverso se realizará la diligencia, y fotocopia del mismo. En los títulos expedidos por Facultades situadas fuera de España deberá constar la autenticación correspondiente realizada por la Congregación para la Educación Católica o por la Nunciatura Apostólica del país donde esté situado el Centro.
6. 1.000 pts. para los gastos de tramitación.

Para el posterior diligenciado por el Ministerio de Educación y Ciencia, el interesado habrá de rellenar la instancia correspondiente y llevar el título diligenciado por las autoridades competentes de la Iglesia Católica acompañado de una fotocopia del mismo (ya sin los certificados, que quedarán en el Archivo de los respectivos Organismos de la Iglesia donde haya sido diligenciado). El trámite ante la Dirección General de Enseñanza Superior (Subdirección General de Centros y Profesorado) de la Secretaría de Estado de Universidades e Investigación del Ministe-

rio de Educación y Ciencia. C/. Serrano, 150. 28071 Madrid, será gestión del interesado.

2. Convalidación parcial de estudios (Cf Art. 2,1).

Actualmente puede hacerse la convalidación parcial de los estudios eclesiásticos según la normativa general del Estado Español al respecto, ante la Facultad en la que vayan a cursarse otros estudios. No obstante, el Consejo de Universidades, previo informe de las autoridades competentes de la Iglesia Católica, habrá de acordar unos criterios generales para considerar específicamente estas convalidaciones.

III.- Observaciones

1. Seminarios mayores y diplomatura en Estudios Eclesiásticos (Cf Anexo, I, 1).

Los Seminarios no afiliados, situados en España, al final del ciclo completo de los estudios eclesiásticos, es decir, los estudios filosóficos y teológicos completos, habrán de expedir un Diploma, refrendado por el respectivo Obispado.

En el dorso de ese mismo Diploma original, el organismo de la Conferencia realizará la diligencia correspondiente, dando fe de la equivalencia de esos estudios con la Diplomatura en Estudios Eclesiásticos y del cumplimiento de los requisitos exigidos por la Constitución Apostólica «Sapientia Christiana» de 15 de abril de 1979 y sucesivas normas de desarrollo.

2. Equivalencia de la diplomatura en Teología con la de Ciencias Religiosas (Cf Art. I, 1).

Quienes, después de haber superado el COU o equivalente, consiguieron una «Diplomatura en Teología» de carácter propio de una Facultad de Teología en España, cuando se dé equivalencia en el nivel, contenido y duración de tres cursos académicos completos con los estudios conducentes a la Diplomatura en Ciencias Religiosas, para obtener en el diligenciado la equivalencia con ésta (Cf Anexo I, 2), deberán presentar, además de lo requerido para cualquier título (Cfr, ut supra II, 1), un certificado de la propia Facultad en el que se manifieste que esos estudios son equivalentes a la Diplomatura en Ciencias Religiosas y que se cumplen los requisitos de la Constitución Apostólica «Sapientia Christiana» y las normas respectivas de desarrollo.

El curso 1995-1996 será el último en que puedan ser iniciados en las Facultades de Teología en España esos estudios de Diplomatura en Teología. Conforme a la normativa vigente de la Congregación para la Educación Católica y su aplicación en España, para poder impartir estudios y otorgar títulos de Diplomatura y/o Licenciatura en Ciencias Religiosas ha de solicitarse de la Santa Sede, según los trámites previstos, que erija un Instituto Superior de Ciencias Religiosas.

Madrid, 1 de julio de 1995

NOTA DEL SECRETARIADO DE LA COMISIÓN EPISCOPAL DE ENSEÑANZA Y CATEQUESIS SOBRE LAS ACTIVIDADES DE ESTUDIO

El Ministerio de Educación acaba de publicar sendas Resoluciones sobre las Actividades de Estudio Alternativas a la enseñanza de la Religión en la escuela.

Para los alumnos que no eligen Religión en Educación Primaria y Primer Ciclo de Educación Secundaria se proponen una actividades que no son evaluables ni siquiera complementarias a las materias ordinarias. Se propone como alternativa a la Religión actividades que no son equiparables en rigor y exigencia académica ni homologables en su mayoría a la calidad formativa de la enseñanza religiosa.

Mientras los alumnos de Religión desarrollan un área curricular, los otros dedican ese tiempo a talleres y actividades que, aunque poseen algún valor educativo, muchas de ellas tienen más bien un carácter de ocio y entretenimiento. Es evidente la discriminación que estas actividades van a generar en los alumnos que elijan Religión.

Después de cuatro sentencias del Tribunal Supremo favorables a la enseñanza de la Religión y de largos y esperanzados diálogos para concretar una solución adecuada, estas Resoluciones olvidan la mayoría de las propuestas y gestiones realizadas.

Apelamos a la responsabilidad de los padres, profesores y alumnos para que no se dejen llevar por el reclamo que suponen estas actividades (como juegos y deportes autóctonos y populares, juegos de mesa y pasatiempos, etc.) y valoren las aportaciones educativas de la enseñanza religiosa, tan necesaria hoy para una formación integral de la persona; y a los Centros para que elaboren las actividades de estudio alternativas teniendo en cuenta las facultades que la Orden Ministerial correspondiente les otorga, de tal manera que no supongan discriminación para los alumnos y sean máximamente formativas.

Madrid, 7 de septiembre de 1995

ORIENTACIONES DE LA COMISIÓN EPISCOPAL DE ENSEÑANZA Y CATEQUESIS PARA LA FORMACIÓN RELIGIOSA EN LOS CENTROS CATÓLICOS

Madrid, 26 de septiembre de 1995

La Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis, consciente de las posibles dificultades que pudiera haber en la aplicación en los colegios católicos del Real Decreto que regula la enseñanza de la Religión Católica, cree conveniente actualizar los criterios elaborados por esta Comisión en 1979.

1. En los centros católicos, son los valores cristianos los que inspiran la enseñanza de todas las disciplinas y el conjunto de la acción educativa. Es necesario que cada centro actualice y formule estos principios en un ideario y en un proyecto educativo inspirados en las orientaciones de los documentos de la Sagrada Congregación para la Educación Católica (Cf. «La Escuela Católica», n. 33 y ss., 1977. «Dimensión religiosa de la educación en la escuela católica» 1988).

2. Toda la comunidad educativa, no sólo la entidad titular, y de modo primordial los profesores de estos centros, son especialmente responsables de la realización práctica del proyecto educativo cristiano.

3. La enseñanza de la Religión y Moral Católicas en Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria y Bachillerato y las demás actividades de formación y asistencia pastoral se desarrollarán en los centros católicos, de acuerdo con las orientaciones de la Conferencia Episcopal Española, de la Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis y de los Obispos y Superiores Mayores respectivos.

4. De conformidad con los principios básicos que definen la actividad educativa de estos centros, la enseñanza de la Religión y Moral Católicas, como materia ordinaria para todos los alumnos, tendrá especial consideración en los proyectos curriculares de los mismos. Esta enseñanza religiosa deberá adaptarse pedagógicamente a los distintos niveles de fe y cultura religiosa de los alumnos.

5. Los centros católicos deben informar sobre el carácter propio de estos centros a quienes solicitan la admisión a fin de asegurar la libre elección de centro por parte de los padres y, en su caso, de los alumnos.

6. La solicitud de plaza en los centros católicos que han hecho público su carácter propio presupone la elección de la enseñanzas de Religión y Moral Católica que en ellos se imparte, pues «el ejercicio por el titular de su derecho a establecer el carácter propio del centro actúa necesariamente como límite de los derechos que ostentan los demás miembros de la comunidad escolar» y «también es obvio que la elección de centro docente sea un modo de elegir una determinada formación religiosa y moral» (S. 5/1981). Sin embargo en atención a circunstancias especiales, se dispensará de dicha clase a los alumnos cuyos padres lo soliciten al formalizar su inscripción al centro. Los alumnos dispensados serán atendidos, dentro de las posibilidades del centro, de forma que no se produzca discriminación para ellos ni perjuicio para el carácter propio del centro.

7. El ejercicio de la docencia de las enseñanzas de Religión y Moral Católica dependerá de la continuidad de la *missio* canónica. Antes de que se formalice el contrato los centros deberán poner en conocimiento de la autoridad diocesana la relación de profesores, para conferirles el «*placet*» o la *missio* canónica según proceda. Cuando se trate de sacerdotes diocesanos habrán de contar, además, con la autorización previa del Ordinario.

8. Para el nombramiento de profesores de religión en centros católicos, se exigirán las mismas condiciones que para los demás centros públicos o privados establecidas por la Conferencia Episcopal.

9. El profesor que toma a su cargo la atención global del alumnado de un curso de Educación Infantil o Educación Primaria asumirá ordinariamente la formación religiosa del mismo, si posee la preparación específica adecuada y no tiene razones graves en contra.

10. Salvo el derecho peculiar de los religiosos que trabajan en centros de la propia Institución, los profesores de religión gozarán de las mismas condiciones jurídicas, académicas y económicas que los demás profesores.

11. Además de la clase de Religión y Moral Católica, la actividad formativa religiosa de estos centros deberá desarrollarse con diversas actividades pastorales adaptadas a las características culturales y al nivel religioso de los distintos grupos de alumnos.

Los responsables de dichas actividades deben coordinar su acción con los organismos diocesanos correspondientes y orientarla a la plena integración de los alumnos en la Iglesia local.

12. La enseñanza de la Religión y Moral Católicas y las actividades de formación de carácter pastoral están sujetas a las orientaciones y supervisión de la Jerarquía eclesial. Para realizar de manera efectiva esa función es conveniente que los distintos órganos de la escuela católica estén representados en los consejos diocesanos implicados en la educación. Es conveniente que en cada diócesis se establezcan los servicios comunes adecuados que permitan llevar de manera sistemática la orientación y el seguimiento de la actividad formativa de los centros.

NOTA: En los cursos preparatorios de estudios superiores, mientras subsistan, (COU y últimos cursos de Formación Profesional 2º grado) se impartirán con carácter de materia ordinaria Cursos y Seminarios de religión y moral católicas, adaptados a la situación religiosa de los alumnos. Los padres de los alumnos o éstos si fueran mayores de edad podrán solicitar dispensa de esta materia.

NOTA DE LA COMISIÓN EPISCOPAL DE ENSEÑANZA Y CATEQUESIS SOBRE LA ENSEÑANZA DE LA RELIGIÓN Y MORAL CATÓLICA EN LA ESCUELA

Iniciamos un nuevo curso escolar y, como en los anteriores, queremos recordar a los Padres de Alumnos, Directores de centros educativos, Profesores de Religión y Profesores y Alumnos Cristianos, vuestros derechos y responsabilidades respecto a la enseñanza de la Religión y Moral Católica en la escuela.

Compartimos con todos vosotros la preocupación y el empeño por la educación integral de las nuevas generaciones, donde primen los valores humanos y espirituales y se ponga un dique al desorden moral que sufre nuestra sociedad.

En los centros de Educación Secundaria, donde se implanta anticipadamente la reforma educativa, la enseñanza religiosa está encontrando continuas trabas para su normal desarrollo. El derecho constitucional de los padres a que vuestros hijos

reciban una formación religiosa y moral, conforme con vuestras propias convicciones, no tiene en muchos casos suficientes garantías reales. Cada año se puede comprobar cómo disminuyen los alumnos en esas clases de Secundaria, que corresponden a la edad crítica de los 12 a 16 años; mientras apenas hay variaciones en los demás niveles. Esto indica que no es por razones contra la propia religión, sino por las discriminaciones a que está sometida en esos centros.

Os exhortamos, por tanto, como padres, profesores y alumnos católicos, a que consideréis la necesidad de una educación religiosa y moral que descubra el valor humanizador del Evangelio y su oferta de salvación temporal y definitiva. En estas circunstancias, nos permitimos recomendaros que asumáis la opción por la enseñanza religiosa católica como una cuestión de coherencia con las propias creencias, opción reconocida y regulada en la Constitución Española.

En concreto queremos recordar:

1º A LOS PADRES que inscribís por primera vez a vuestros hijos en un colegio o instituto que debéis solicitar la clase de Religión. Es un derecho y también un deber de conciencia. No ejercer este derecho y descuidar la demanda supone privar a los hijos de una formación muy necesaria para ellos.

2º A LOS DIRECTORES DE LOS CENTROS EDUCATIVOS que, siguiendo la legislación vigente, procuren que la enseñanza de la Religión y Moral Católica se imparta con plenas garantías, ofreciendo a los padres la opción clara y concreta de la Religión o actividades de estudio alternativas, aplicando a la Enseñanza de la Religión el horario determinado sin discriminación respecto a las demás áreas, y haciendo posible que el Profesor de Religión se integre plenamente en el centro, pues pertenece al claustro a todos los efectos.

3º A LOS PROFESORES DE RELIGIÓN, reconociendo el gran trabajo y servicio que estáis realizando, os animamos a continuar en este empeño no sólo con vuestro esfuerzo diario sino también con la renovación continua de los conocimientos pedagógicos y teológicos en favor de esta enseñanza.

4º A LOS ALUMNOS, como destinatarios de esta formación en la que habéis de participar activamente, que sepáis valorarla teórica y prácticamente, conscientes de que en muchos casos es una opción que hay que hacer y mantener «contra corriente», con valentía.

Madrid, septiembre de 1995

**SÓLO QUIERO VIVIR CON LOS MÍOS
NECESITO TU TOLERANCIA**

**Mensaje de la Comisión Episcopal de Migraciones
Día de las migraciones, 24 de septiembre de 1995**

Queridos hermanos:

Una vez más, la Iglesia Española invita a las comunidades cristianas y a la sociedad civil en general, a acercarse a la realidad de las personas inmigrantes que habiendo tenido que dejar sus familias, su patria, sus tierras, movidos por dificultades económicas o políticas, están hoy entre nosotros queriendo compartir un mismo proyecto de sociedad y construir junto a nosotros un futuro mejor para todos.

De entrada queremos abordar lo que decíamos el pasado año en el Documento «La Pastoral de las Migraciones en España»: «Todo ser humano desplazado, independientemente de su origen y condición, de las causas de su emigración y de la clasificación legal o administrativa que reciba (inmigrante, legal, temporero, clandestino, ilegal, exiliado, refugiado, solicitante de asilo o de refugio, etc.) es, ante todo, una persona, sujeto de derechos y deberes».

Lamentablemente, nuestro rico mundo sólo busca brazos y manos para trabajar. Para él cuentan poco las personas como portadoras de valores y de una historia, con raíces culturales determinadas, con un proyecto personal a desarrollar, insertadas en una comunidad familiar. Y la ausencia de grandes ideales puede conducir a fomentar una falsa tolerancia que, en el fondo, se debe a la falta de compromisos y cristaliza en una simple permisividad, mientras aumenta el grado de intolerancia con los inmigrantes, elevándose el nivel cuando se trata de mujeres inmigrantes, ya que a su condición de inmigrante se une su condición de mujer.

Por eso, este año hemos querido fijarnos en la «mujer, madre y esposa de migrantes» que, desde su situación, nos dice: «Sólo quiero vivir con los míos. Necesito tu tolerancia».

El pasado mes de julio, en el documento «La inmigración en España: desafío a la sociedad y a la Iglesia española», recordábamos que «desde Pentecostés, la acción del Espíritu sigue abriendo incesantemente a la Iglesia a lo diferente y haciendo de ella una nueva creación en la que sea posible el orden querido por Dios que, desde el Génesis, creó separando y diferenciando (Gén. 1,3.4.7). Sólo con el respeto y la acogida de lo diferente, respetemos la alteridad del orden de la creación querida por Dios».

Tolerancia e igualdad de derechos y deberes

La UNESCO ha declarado el año 1995 como el Año Internacional de la Tolerancia. La tolerancia es un concepto ambiguo en cuanto que puede ser entendido e interpretado desde diferentes y hasta encontradas perspectivas. En el quehacer

cotidiano encontramos demasiadas muestras de intolerancia en todas las esferas de la vida humana, que tienen que ver con la falta de diálogo, de entendimiento; con la autoafirmación de lo propio y exclusión de lo diverso y de lo distinto.

La tolerancia debe ser un valor social dinámico que nos disponga a aceptar, con la mayor naturalidad, la diferencia en todos sus aspectos y dimensiones y esto no como una concesión, sino más bien como una oportunidad que nos ofrecen los otros para enriquecernos. La legítima diversidad tiene que ser respetada y no simplemente tolerada. Esto supone, en primer lugar, el derecho inalienable a la diferencia particular, cultural, racial, ideológica, religiosa y social; el respeto a la diversidad en la identidad. Pero la tolerancia no se puede reducir a un genérico espíritu de apertura y respeto a la diversidad. Es algo más, hay que comprometerse con la esfera de los valores propios de la tolerancia: la paz, el diálogo, la comunicación, la solidaridad, la justicia.

La intolerancia se manifiesta cuando no reconocemos los derechos de los inmigrantes, cuando les ponemos demasiadas trabas y dificultades para tramitar su primera documentación y renovación, cuando ignoramos la importancia de la familia y el derecho a su reagrupación aduciendo razones económicas y políticas, cuando quienes viven junto a nosotros los tratamos como trabajadores invitados sin asociarlos a nuestro proyecto de sociedad, cuando su imagen se distorsiona ante la opinión pública. Ellos no son los que ponen en peligro nuestra seguridad ciudadana y menos aún son los culpables de nuestros males y del paro. Los inmigrantes no nos están quitando nuestros puestos de trabajo. Más bien ocupan los que nosotros no queremos o no nos interesan.

Hemos de entender la tolerancia como respeto y consideración hacia la diferencia que nos complementa y enriquece; como una disposición a admitir en los demás una manera de ser y de obrar distinta a la propia, como una actitud de aceptación del legítimo pluralismo.

Mujer e inmigración

Por otra parte, las Naciones Unidas han declarado a 1995 Año Internacional de la Mujer. Juan Pablo II ha querido elegir también como tema del mensaje para la Jornada Mundial del Emigrante el de la Mujer implicada en el fenómeno migratorio.

En nuestro país asistimos a una presencia cada vez más numerosa de mujeres en el ámbito de la inmigración. La política de los contingentes de cupos está alimentando esta tendencia que se circunscribe, sobre todo, al servicio doméstico. Es necesario revisar la legislación laboral de este sector en aras de una mayor justicia social. De ahí «la urgencia de garantizar a las mujeres la igualdad de trato, ya sea con respecto a la retribución, ya con respecto a las condiciones de trabajo y seguridad» (Mensaje del Papa Juan Pablo II para la Jornada Mundial del Emigrante, 1995).

El Papa Juan Pablo II nos recuerda la difícil situación de la mujer inmigrante trabajadora, a la vez que invita a prestar una especial solicitud pastoral a las mujeres

solteras a partir no sólo de la solidaridad y de la acogida, sino, sobre todo, de la protección y de la defensa frente a los abusos y a la explotación.

De ahí la necesidad de salir al paso y denunciar en los países de procedencia de la inmigración a las redes que impulsan a las mujeres jóvenes hacia el camino de la expatriación clandestina, ilusionándolas con perspectivas de éxito, después de haberlas despojado de sus ahorros acumulados con tantos sacrificios. El destino que les espera a muchas de ellas es conocido y triste: tras ser rechazadas en la frontera, a menudo las arrastran, a pesar suyo, hacia la deshonra y la prostitución. En el entramado de la emigración clandestina, nos recuerda el Papa, se infiltran muchas veces elementos de degeneración, como el comercio de la droga y la plaga de la prostitución. (Mensaje del Papa Juan Pablo II para la Jornada Mundial del Emigrante).

Nuestra responsabilidad

Más que lamentarnos y dedicarnos a repudiar las manifestaciones de intolerancia, de exclusión, de violación de los derechos humanos que se dan en el mundo de la inmigración, tenemos que comprometernos en la conquista de un proyecto de sociedad que garantice los derechos y libertades a todos sus miembros sin distinción de raza, etnia, religión, sexo. De ahí que la primera urgencia y obligación que tenemos es tratar como personas, seres humanos, a los inmigrantes que están viviendo junto a nosotros. La verdadera tolerancia se fundamenta en una firmeza de principios que se opone a la indebida exclusión de los diferentes.

Los creyentes, los hombres de buena voluntad, la sociedad civil, en general, tenemos que hacer un esfuerzo por acoger al inmigrante como sujeto de derechos y deberes, sin ningún tipo de discriminación, valorando sus diferencias como algo que nos enriquece. Ellos, a su vez, sin perder sus raíces, deben hacer un esfuerzo por aceptar lo mejor de nosotros e integrarse.

Nosotros y ellos, juntos y formando un mismo pueblo, somos llamados y urgidos por Dios, nuestro Padre, a una profunda conversión de nuestros corazones que nos lleve a relativizar lo nuestro para entrar en comunión de proyectos y de ideales.

Los obispos de la Comisión:

Ignacio Noguer
Rafael Bellido
Ciriaco Benavente
Juan García-Santacruz Ortiz
José María Larrauri Lafuente

